KURTULUŞ

sosyalist dergi

HÜKÜMET DEĞİŞİKLİĞİ

«SOSYAL - EMPERYALİZM» TEORİSİ (!) «YENİ» NARODNİZMİN TEORİSİDİR (II)

PROLETARYA PARTİSİNİN ÇALIŞMA TARZI

ŞUBAT 1978

21

KURTULUŞ

sosyalist dergi

AYLIK DERGİ
ŞUBAT 1978
YIL: 2 — CİLT: 4 — SAYI: 21

Sahibi : İsmail AYÇİÇEK/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Mustafa EKER/Yönetim adresi : İbrahim Müteferrika Sok. Fazilet Han, Kat : 4, No: 409 ULUS-ANKARA/Yazışma Adresi : Posta Kutusu : 308 Kızılay-ANKARA/ Abone Bedeli : Yıllık 100 TL.'dir. Yurt dışı abone bedeli iki katıdır./Her türlü ödeme için : İsmail Ayçiçek, Posta Çeki No : 100994

İÇİNDEKİLER

Dizgi - Baskı : UFUK Matbaası

Hükümet Değişikliği

77 Haziran seçimleri öncesi Kurtuluş'ta şöyle demiştik.

«Bugünkü veriler ışığında (seçim öncesi) CHP hükümet olacağa benzemektedir. (Belki tek başına, büyük bir olasılıkla koalisyon ve mebus pazarı yoluyla.)»

Bizi o zaman o değerlendirmeye götüren esas nedenler ülkemizin objektif durumunda yatıyordu. O dönemde MC I halklarımızın üzerindeki baskı ve zulmün saklanamaz müsebbibi görünümündedir. Aynı zamanda, gerek iç çelişkileri gerekse yıpranmasıyla, oligarşi içinde, sırtta taşınır bir yük durumuna gelmiştir.

Bu tesbitler ışığında yaptığımız tahmin, hemen seçim sonrası, her türlü baskıya karşın, gerçekleşmedi. Ecevit'in kurduğu hükümet güven oyu alamadı. Program CHP'ninkinden geride bir program olduğu halde, hükümet güvenoyu alamamıştı.

Ecevit seçim sonrası kurduğu hükümet için gerekli oyları, ancak seçimlerden altı ay sonra sağlayabildi. Burada cevaplanması gerekli olan soru, o günden bu yana ne gibi değişikliklerin böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olduğudur.

Yüzeysel bir bakış fazla bir değişikliğin olmadığını göstermektedir. O günlerde tekelciler taleplerini şöyle sıralıyorlardı. İçte barışın sağlanması, devlet gücünün yeniden oluşturulması, dışta Türkiye'yi ekonomik, politik, askeri bakımdan tecrit eden Kıbrıs ve Ege sorununun acil olarak çözümü ve ekonominin işlerliğinin yeniden sürdürülmesi.

Yukarıda söylenenlere eklenebilecek başka taleplerde, daha açık bir biçimde döviz ve enerji şeklinde açıklanabilir. Zaten bu iki konu birbiriyle ilintilidir. Çünkü dövizi kıt Türkiye'nin en büyük döviz harcamaları petrole gitmektedir.

Tekelciler bu taleplerde bulunurken, aynı zamanda hoşnut olmadıkları politikalarında zımnen eleştirisini yapmışlardır.

Tekelcilerin MC I'e yarı açık tavır alışları yanında, CHP için koydukları desteğe karşın Ecevit hükümeti güven oyu alamadı. MC II güven oyu aldı ama hükümette ancak altı ay kalabildi. Bu altı ay daha önceki hükümeti hiç aratmadı. Bu altı ay zarfında, halklarımız üzerindeki baskı ve zulüm her geçen gün daha fazla arttı.

Bugün ülkemizin objektif olarak görünümü hem tekelciler ve hemde kitleler açısından, hiç iç açıçı değildir. Tekelciler çalışma barışından dem vurmaktadırlar. (MESS direnişinin çözümlenmesi bu açıdan tekelciler için umut vericidir) Kitleler faşist terör ve her gün işlenen cinayetlerin artık durdurulması özlemi içindedirler.

CHP HÜKÜMET OLDU

Kitlerin taleplerine cevap getiriyor görünen CHP ve lideri seçimler öncesi hükümeti kesinlikle kendilerinin kuracaklarını söylüyordu. Çalışmalarını bu propaganda ile sürdürmüşlerdir. Fakat çabalar istenen sonuca ulaşmaya yetmemiştir. Bu durumdan suçlu olarak Ecevit çıkmıştır. Ve artık CHP'nin eski alternatif pozisyonunu yitirmeye yüz tutmasının bariz göstergesi de, CHP'nin hükümeti kurmasına rağmen, hazirandaki çoşkunun kitlelerde görülmemesidir.

Ecevit hükümeti kurarken bir taşla iki kuş vurmuştur. Hükümeti oluşturabilmesi yanında had safhaya varan parti içi huzursuzluklarıda, Topuz-Eyüpoğlu egemenliğine son vererek şimdilik ortadan kaldırmıştır.

CHP teşkilatı da bu durumdan hoşnuttur. Erbakan'la yapılan altı aylık koalisyon sayılmazsa 1950'den bu yana CHP doğru dürüst ilk kez hükümet olmaktadır.

Yukarıda işaret ettiğimiz faktörler açısından CHP için hükümet olumluluk demektir. Aynı şeyi MC'ciler için söylemek mümkün değildir. Yeni hükümete AP, MSP, MHP can havliyle saldırmaktadırlar. Hükümet olmanın olanaklarını yitirmenin telaşı içindedirler. Artık MC'ciler can güvenliğinden, anarşinin durdurulmasından bahsetmektedirler. Ecevit'in bu güne kadar ileri sürdüğü iddiaları ispatlamasını istemektedirler. Bu durumu en iyi anlatacak örneklerden birini Demirel'in demeci vermektedir. Demirel demecinde, Ecevit'in «anarşi»yi niçin engelleyemediğini sorarken Ecevit'ten kontr-gerillayı ortaya çıkarmasını istemiştir. MHP bir gün barış çağrısı yapar, hükümetin bütün milletin hükümeti olduğunu söylerken, ertesi gün, hükümetin kıyıcılığına karşı mücadeleden bahsetmektedir. MSP ise partisinin kapatılma tehditi altında CHP ile paslaşmaktadır.

MC II düştüğünden beri, silahlı saldırılarla bombalama olaylarında bir artış izlenmektedir. Bu saldırılar esas olarak kitlelerin sindirilmesine yönelik olduğu gibi, yeni hükümetinde bu işleri engelleyemeyeceğinin kanıtı olarak gösterilmek istenmektedir. Bunun iyi bir örneği, AP'nin gayrıresmi organı Son Havadis'te yayınlanan «anarşi» tablolarıdır.

Seçimler sonrası kurulan hükümetin programı CHP programında yer alan tüm taleplere yer vermiyordu. Söz gelimi 141-142'nin kaldırılması, lokavtın kaldırılması gibi. Bu hükümetin programı da, diğer programdan pek farklı değildir.

Program başlıca iki ana eğilime yer vermektedir. Birincisi ülkede «Demokratikleşme ve can güvenliği» diğeri ise ekonominin kesintisiz işlemesini sağlamak, yani tekelleşmenin hızlandırılması.

Programa ilişkin yaptığımız bu saptama politikamızın belirlenmesinde de bizlere gösterge olacaktır. Sosyalistler, can güvenliği, «demokratik» tedbirler ve faşist saldırıların engellenmesine yönelik adımları destekleye-

ceklerdir. Bu politikalarının bir yüzü olacaktır. Tekelleşmenin hızlandırılması politikası, ancak kitlelerin daha fazla sömürülmesi ile sağlanacaktır. CHP bu yüzüyle teşhir edilmelidir.

Programda can güvenliğine ilişkin önlemler şöyle ifade edilmektedir :

«Hiç bir gerekçeyle hiç kimseye, devlet denetimi ve sorumluluğu dışında kamu görevi yapma, zor kullanma, güvenlik sağlama, kendi kendine hak alma yetkisi ve olanağı tanınmayacaktır.»

Bu sözler, MHP'nin ülkücüler için söylediği, «onlar güvenlik kuvvetlerine yardım ediyorlar» sözüne bir cevaptır. Bu cevabın gerçekleşip gerçekleşmediğinin takipçisi sosyalistler olmalıdır.

Yine programda :

«Devletin haber alma ve değerlendirme örgütüne demokratik hukuk devletinin ve açık toplumun gereği olan nitelik kazandırılacaktır. Bu örgüt, siyasete dolaylı da olsa karıştırılmayacak, propaganda ve yönlendirme çalışmaları yapmıyacaktır.»

Bu sözlerde MİT ve Kontr-gerillanın saklanamaz işlerine karşı bir cevap niteliğindedir. Bu sözlerde ifadesini bulan isteklerin gerçekleşmesi yolunda sosyalistler yoğun bir çaba göstermelidirler.

Programda olumlu olarak görülebilen bu satırlar yanında Koç'ların Sabancı'ların taleplerine de yer verilmektedir.

«Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın tasarruflarının ülkemiz yararına değerlendirilmesi için her çaba gösterilecektir.»

Bununla söylenmek istenen açıktır: Tekelcilerin istediği dövizleri sağlayabilmek için elden gelen yapılacaktır. Yine bu konuyla ilgili olarak :

«Yurt dışında çalışan işçilerimizin yurda gönderdikleri dövizler azalmış, turizmde döviz giderleri gelirlerimi-

zi aşmış, ihracatımız gerilemiş, geleneksel tarım ürünlerinin ihracatında bile başarısız kalınmıştır.

«Hükümetimiz, turizm gelirlerini ve dışarıda çalışan yurtdaşlarımızın gönderdikleri dövizleri arttırıcı etkin bir politika izleyecektir. Bunun yanısıra döviz gereksinmelerimizi karşılamak üzere yeni ve güvenilir kaynaklar bulunacaktır.»

MC II düşmeden önce, IMF heyetleri Türkiye'ye gelip gitmiştir. Hükümetten o zaman bir takım tedbirler alması istenmiştir. Hükümet bu tedbirleri almaya fırsat bulamadan düşmüştür. AP'li maliye bakanı Bilgehan IMF ile anlaşmanın zorunlu olduğunu belirtmiştir. CHP' nin maliye bakanı ise, IMF ile ancak bir takım köklü tedbirler alındıktan sonra görüşebileceğini belirtmiştir. Bu önlemler neler olacaktır? Programda sözü edilen «yeni ve güvenilir kaynaklar» nelerdir? Bu sözler belirsizdir. Yalnız bu sözlerle tekelcilerin döviz problemlerinin çözüleceği vaad edilmektedir.

Programda sanayileşebilmek için, gerekli görülen enerji alanında yatırımlara öncelik verileceğine değinilmektedir. Buna bağlı olarak da, suya ve kömüre dayanan enerji santrallerinin yapılacağı, bu yönde çabaların hızlandırılacağı, bu amaçla bir ulusal enerji planı uygulanacağı, belirtilmektedir. Koç'ta program oluşmadan önce, bir konuşmasında «enerji dışında hiç bir yatırım yapılmamasını» önermiştir. Program Koç'un istekleriyle çakışmaktadır.

CHP programında lokavtın kaldırılmasından bahsedilmektedir. Bu hükümetin programında ise «lokavtın kötüye kullanılmasını önleyici çalışmalar yapılıp öneriler hazırlanacaktır.» sözlerine yer vermiştir. Sanki lokavt iyiye de kullanılırmış gibi.

CHP uzun uğraşlardan sonra hükümet olabilmiştir. Koalisyon oluşturabilmek için, işbirliği yaptıklarına güçlerinin ötesinde bakanlık vermiştir. Programından taviz-

ler vermiştir. En önemlisi, kendini şüpheyle izleyenlere güven vermiştir.

CHP'nin en önemli iddiası, yurtta barışı sağlamaktır. Daha hükümet olduğu gün bu yönde yoğun çabalara girişmiştir. Fakat bu kısa dönemde başarılı olduğu söylenemez, her geçen gün faşist saldırılar artmaktadır. Burada sosyalistlere önemli görevler düşmektedir.

SİYASİ TAHLİLLER SÜS İÇİN YAPILMAZLAR

Seçime gerek kalmadan, milletvekili transferleriyle sağlanan hükümet değişikliği, son analizde oligarşinin eseridir. Bu hükümet değişikliği ülkemizde burjuva demokrasisinden bahsetmenin anlamsızlığının ilginç bir göstergesidir. Demokrasiden bahsetmek o kadar anlamsızdır ki, bunu Demirel bile ifade etmek zorunda kalmıştır.

Durumu böyle koymak, bir çok siyasi grubu, devleti analiz ederken faşizm sonucuna ulaştırmıştır. Bir kısmı bu faşizmi örtüp gizlerken, bir kısmı da buna bile gerek duymamıştır.

Sosyalistler siyasi analiz yaparken objektif gerçekten hareket ederler. Kendi sübjektif görüşlerini hareket noktası yapmazlar. Bilimsel olduklarını iddia ettikleri ölçüde de, böyle davranmak zorundadırlar. Ajitasyonla propagandayı birbirine karıştırıp, hakim sınıfların devletinin baskı ve teröre dayanması gerçeğini görüp, devlet biçimlerini birbirine karıştırmazlar. Ve esas olarak da baskının daha az olduğu ve siyasi çalışma olanaklarını daha fazla sağlayan bir devlet biçimini tercih ederler.

«Engels, tıpkı bir monarşide olduğu 'kadar' demokratik cumhuriyette de devletin 'bir sınıfın bir başka sınıfı baskı altında tutmasına yarayan bir makina'dan başka bir şey olmadığını söylerken bu sözleriyle asla,

«... baskı biçiminin şöyle yada böyle olmasının proletarya bakımından önem taşımadığını anlatmak istemez.» (Lenin)

Yine Lenin aynı konu üzerine şunları söylemektedir.

«Sınıf mücadelesinin ve sınıfları baskı altında tutmanın daha geniş, daha serbest, daha özgür bir biçimi, proletaryanın genel olarak sınıfların ortadan kalkması için yürüttüğü mücadeleyi önemli derecede kolaylaştırır.»

Ülkemizde burjuva demokrasisinden bahsederken özellikle bir CHP hükümeti döneminde, bu iddialarının daha da geçerli olduğunu savunacaklardır. Oysa ne dün MC hükümetken, nede bugün CHP hükümet olmuşken devlet biçimi değişmemiştir. Oligarşik bir devlet söz konusudur. Fakat bugün şu bir gerçek ki sınıf mücadelesi daha serbest ve daha özgür bir ortamda verilebilecektir. Hükümet değişikliği böyle değerlendirilmelidir.

Ülkemizde devleti faşist (örtülü, gizli, sömürge tipi) olarak niteleyenler ise şimdi daha güç bir duruma düşeceklerdir. Ve bu durumu izah edebilmek için oldukça fazla cambazlık yapmak zorunda kalacaklardır.

Geçmişte ülkemizdeki devletin faşist olduğundan bahsedenler, bu siyasi tesbitleri ışığında, silahlı mücadeleden başka bir çalışmanın geçersizliğini temellendirmeye çalışmışlardır. Günümüzde ise genellikle keyfi analizler yapılmakta ve bunun siyasi sonuçlarının neler olabileceği konusunda ise pek kafa yorulmamaktadır.

Faşizmin gerilemesinden bahsetmenin saçmalamak olduğunu söyleyip «faşist güçlerle emekçi halk arasındaki mücadelede, *faşist güçler aleyhine bir gelişmeden*» bahsedenlerin de pek «akıllıca» konuşmadıkları ortaya çıkmaktadır. Onlar şimdi faşizmin gizlisiyle açığını çarpıştırmak durumunda olacaklardır.

Aynı saptamalar anti-faşist mücadelenin ittifaklarıyla, devrimin ittifaklarını karıştırmayı getirmektedir. Söz gelimi «CHP faşist değildir ve faşist olmayan herşey gibi faşizme karşı bir yanı vardır» demekle birlikte, anti-faşist mücadelede CHP'nin tutarsız da olsa bir müttefik olabileceğini yadsımakta pek anlamsızdır. Aynı tutum,

faşizme karşı birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirmek anlayışına karşı çıkmak olmuyor mu? Bu tür tutarsızlıklar, faşizme karşı mücadeleyi sloganlar düzeyinden kurtaramamanın ürünüdür.

Bu gün söyledikleriyle, hayatın pek çakışmadığını hayattan öğrenecekler arasında, ülkemizde «ilerleyenler» de var. Onlara göre, CHP ulusal burjuvazinin partisidir. Ve yine CHP, «vazgeçilmez» bir strateji olan UDC'nin ayrılmaz parçasıdır. Hükümeti o kurmuştur. Ama «beklendiği gibi» proletaryanın «partisiyle» değil, AP'den ayrlan bağımsızlarla. Ama buna da şükretmek gerekir. Bu hızla ilerlenirse niçin CHP gerçekleri görüp «ilerleyenlerle» UDC'de yerini almasın.

Görüldüğü gibi, kabaca bu iki eğiliminde tutarsızlıklarını hayat sergilemektedir. Bu gelişmelerden, bu eğilimlerin ders alacakları kanaatinde değiliz. Bu iki eğilimin bir başka benzer yanları da Türkiye sosyalist hareketine bakışlarında yansımaktadır.

Biri *Türkiye'de parti ve birlik sorunu diye bir şeyi* kabul etmemektedir. Onların derdi zaten var olan işçi sınıfı partisine yasal kurulma hakkının verilmesidir.

Diğeri ise partileşme aşamasında oldukları inancındadır. Bu anlayışlarına paralel, tekkeci anlayışlarının bir eseri olarakta, biz kurarsak olur, Türkiye'de solun birliği sağlanır görüşündedir.

Bu hayattan kopuk bakışların hayata yönelik önerileri de, bu bakışları kadar anlamsızdır. Artık her gün duvarlara yazılan UDC'leri şimdi pek görmüyoruz. Kendiliğindenci bir anlayışla önerilen «direniş komitelerinin» de aynı akıbete uğrayacağı, gören her gözün saptayabileceği bir gerçektir. Bu iki öneride gerçeklere ters düşmektedirler. Çünkü önerilen cephe ve direniş komitelerinin yöneticisi olabilecek, proletaryanın partisi sorunu görmezden gelinmektedir.

Ülkemizde birlik sorunu dün ne kadar önemliyse bugün aynı zorunlulukla güncelliğini sürdürmektedir. Buraya giden yol, kendine sosyalistim diyen grupların ilkeli eylem birliğinden geçer. Ancak bu adımlar, ideolojik sorunların çözümüne yönelik olanakları sunacaktır. Kendine sosyalistim diyen insanlar bugün, her zamankinden çok, başkalarınada kulak vermek zorundadırlar.

KURTULUŞ

PROLETARYA PARTİSİNİN ÇALIŞMA TARZI
(*64. sayfadan devam*)

SONUÇ

Proletarya partisinin olmadığı ülkemizde, proletarya sosyalistlerinin görevi leninist savaş örgütünü oluşturmaktır. Bu; uzun ve zorlu bir mücadeledir. Ama mutlak aşılması gereken bir yoldur bu.

Bugün proletarya sosyalistlerinin çalışma tarzları elbetteki bir parti gibi değildir. Olamazda. Ama, burada da hedef, . partiye giden yolda, leninist çalışma tarzına ulaşabilmektir. *Proletarya partisinin* oluşabilmesinin birinci gereği programın oluşması ise, ikinci gereği de leninist çalışma tarzını kavramış, yetkin kadroların yetişmesidir.

KURTULUŞ

«Sosyal - Emperyalizm» Teorisi (!) «Yeni» Narodnizmin Teorisidir - 2

III) «SOVYET SOSYAL-EMPERYALİZMİ» TEORİSİ (!) TEMELDE MARKSİST TARİH ANLAYIŞININ REDDİ ve ONUN YERİNE İDEALİST TARİH ANLAYIŞININ GEÇİRİLMESİDİR

«Sovyet sosyal emperyalizmi» teorisyenlerine göre; bugün Sovyetler Birliği'nde «yeni tip tekelci devlet kapitalizmi» temeline dayanan, «yeni tip bürokrat tekelci kapitalist sınıf»ın diktatörlüğü vardır * Nasıl olmuştur da,

> «Sovyet halklarının, başında Stalin'in bulunduğu Partinin önderliğinde, muazzam güçlüklerin üstesinden geldiği, amansız kapitalist kuşatmayla cesaretle başa çıktığı, karşı-devrimi ezdiği, **dünyanın ilk sosyalist toplumunu** insa ettiği...» (Zeri i Populit: Sosyal emperyalizm Üzerine, Günce Y. sy. 17. abç.)

bir ülkede kapitalizm, «yeni tip»te (!) ve «yeni burjuvazinin» diktatörlüğü olarak restore edilmiştir? Ya da, bir başka deyişle *yeniden* ortaya çıkmıştır. Bu bölümde, bu soruya «sosyal emperyalizm» teorisinin nasıl cevap verdiğini ortaya koyacak ve bu «teorisyenler»in konuyla ilgili olarak getirdikleri kanıtlar ve dayandıkları teorik temelin eleştirisini yapmağa çalışacağız.

Burada hemen belirtmemiz gerekir ki, temelde felsefi, tarihi, ekonomik ve sınıf mücadelesine ilişkin hata-

---

* Bu «yeni kapitalizm» ve «yeni sınıf» kavramlarının marksist ekonomi-politik ile ilgisi yoktur. Ve yanlıştır. Önümüzdeki sayılarımızda, yayınlamağa devam edeceğimiz eleştirilerde «sosyal emperyalizm» teorisyenlerinin «yeni tip tekelci devlet kapitalizmi» konusundaki görüşlerini de eleştireceğiz.

ların sistemleştirilmesinden kaynaklanan «sosyal emperyalizm» teorisini bu noktadan başlayarak eleştirmemizin nedeni; onun temelinde yatan idealist dünya görüşünü bütün açıklığıyla ortaya koyuyor olmasıdır.

Lenin, «marksizmin teorik temelleri diyalektik ve herşeyi kapsamına alan çelişkilerle dolu bir hareket anlamında tarih teorisidir» diyor. «Sosyal emperyalizm» teorisi, tamda bu noktada marksizmle çelişmekte; marksizmin teorik temellerinin kaba ve mekanik bir yorumundan hareket etmektedir.

«Sosyal emperyalizm» teorisyenlerinin, Sovyetler Birliği'nde «geri dönüş»ü «açıklarken», dünyaya bakışlarının temelinde yatan şey marksizm değil, *narodnizm*'dir.

Lenin, narodnikleri eleştirirken toplumbilimdeki bilimsel yöntemi şöyle açıklıyor :

> «Marx ve Engels'in -metafizik yönteme karşı- diyalektik yöntem adını verdikleri şey, topluma sürekli bir gelişme durumundaki canlı bir organizma olarak (mekanik **bir biçimde birbirine bağlanmış ve ayrı toplumsal öğelerin her türden rasgele birleşmelerine izin veren bir şey olarak değil**) incelenmesi, o toplumsal biçimlenmeyi oluşturan **üretim ilişkilerinin** nesnel bir tahlilini ve bunların işleyiş ve gelişme yasalarının bir araştırmasını gerektiren bir organizma olarak bakan toplumbilimdeki bilimsel yöntemden başka bir şey değildir.» (V. İ. Lenin, Halkın dostları kimlerdir?, Sol Y. sy. 44, abç.)

Ve toplumbilimdeki öznelciliğin (subjektivizmin) kökünü ve marksizmi ondan ayıran şeyi şöyle belirliyor:

> «... toplumbilimciler, toplumsal görüngülerin karmaşık ağında, önemli olanla önemli olmayanı ayırdetmekte zorluk çekmişler (toplumbilimdeki öznelciliğin kökü budur) ve böyle bir ölçüt için nesnel ölçüt bulamamışlardır. **Materyalizm üretim ilişkilerini toplumun yapısı olarak ayırarak ve öznelcilerin toplumbilime uygulanabilirliğini reddettikleri genel bilimsel yineleme ölçütünün bu ilişkilere uygulanmasını mümkün kılarak, kesinlikle nesnel bir ölçüt sağladı.**» (age. sy. 15, abç.)

«Sosyal emperyalizm» teorisyenleri; toplumsal yapı içerisindeki sürekli değişmekte olan olguları içerisinde boğulup gitmişler; olgulara bakmışlar, fakat, bu olgulardan gereken sonucu çıkaramamışlardır. Ağaçlar, onların ormanı görmelerini engellemektedir. Marksist-leninist teorinin bütünü içerisinde bir yanı abartıp, bunu bütüne

uydurabilmek için eklektik bir teori oluşturmuşlardır. Teorilerinde (!) subjektivizm hakimdir.

«*Kapitalizmden komünizme geçiş*» kavramı, bir «siyasal geçiş dönemi» kavramını içerir ki, bu dönem; proletaryanın burjuva devlet cihazını parçalayıp, yerine kendi devlet cihazını kurmasından başlayarak, komünizmin «üst» evresine dek varlığını sürdüren *proletarya diktatörlüğü* dönemidir. Proletarya diktatörlüğü dönemi, kelimenin ekonomik anlamında bir «geçiş»e de karşılık gelir ki, bu dönem; kapitalist ekonomi ile sosyalist ekonominin yan yana bulunduğu ve sosyalist ekonominin, ulusal ekonominin (sanayi-tarım-ticaret) bütün alanlarında hakim olmasına dek süren, «sosyalist ekonominin kapitalist ekonomiyi tasfiye etmeyi kendisine iş edindiği» (Stalin) dönemdir.

Ne sosyalist ekonominin ulusal ekonomide hakim olmasından önce, ne de sonra; üst-yapının toplumun hareketi üzerindeki etkisi «belirleyici»lik olarak ele alınabilir.

«Kapitalizmden komünizme geçiş dönemi»ni III. BÖLÜM'de geniş olarak ele alacağız. Ancak, burada, «belirleyicilik» kavramının içeriğini ele almamız gerekmektedir.

«Belirleyicilik» kavramının içeriği, felsefi olarak nedensellik kategorisi ile anlaşılabilir. Diyalektik materyalizme göre, nedensellik *, insan iradesinden bağımsız, yani objektif ve evrenseldir. Neden ile sonuç arasında karşılıklı etkileşim bulunur. Yani, bir yandan sebep sonucu belirlerken, diğer yandan da sonuç sebep üzerinde etkide bulunur.

Materyalist tarih anlayışına göre alt-yapı ile üst-yapı arasında *ekonomik zorunluluk temelinde* bir karşılıklı etkileşim söz konusudur. Alt-yapı, son tahlilde üst-yapıyı *belirler* (çünkü, *nedendir*); üst-yapı, alt-yapıyı *etkiler* (çünkü, *sonuç*tur).

«Sosyal emperyalizm» teorisyenleri neden ve sonuç arasındaki diyalektik bağı ortadan kaldırmakta ve bun-

---

* Fenomenler arasındaki **zorunlu bağlantıları** ifade eden felsefi bir kategoridir.

dan dolayı üst-yapının ekonomik temel üzerindeki etkisini ele alırken; onların teorisinde üst-yapı, «maddesi olmayan» ve «maddeden bağımsız bir ruh» (!) olarak ortaya çıkmakta ve «her şeye kadir» olmaktadır (!)

Belirleyicilik kavramı, objektif zorunluluğu ifade eder.

Bazı arkadaşlar ise, üst-yapının, toplumun hareketi üzerindeki *etkisini* «belirleyicilik» olarak ele almaktadırlar. «Belirleyicilik» kavramının gerçek içeriğini yansıtmayan ve dolayısıyla, üst-yapıyı bir dönem için (sosyalist ekonomi ulusal ekonominin bütün alanlarında hakim duruma gelene kadar) alt-yapıyı belirleyen olarak ele alınabileceğini savunan bu görüş; Stalin'in burjuva devrimleri ile proletarya devrimleri farkını sıralarken belirttiği görüşlerinin içeriğinin kavranamamasından kaynaklanmakta ve «belirleyicilik» kavramını; toplumsal hareketin gelişimi süreci içerisinde, sürecin belirli bir anı -ya da kesimi- için «sürece devam ettiren» anlamında ele alarak; «sosyal emperyalizm» teorisyenlerinin yaptığı gibi, «üst-yapıyı» alt-yapıdan bağımsız, «kendiliğinde şey» olarak ele alan idealist görüşlere açık kapı bırakmaktadır. Bir kez daha belirtelim; belirleyicilik kavramı, *objektif zorunluluğu* ifade eder, «ele alınan dönemde süreci devam ettiren» anlamına gelmez.

Stalin, Burjuva devrimi ile proleter devrimlerinin farklarını sıralarken şöyle diyor :

> «1. Burjuva devrimi, görüle geldiği üzere, feodal toplumun bağrında büyümüş ve olgunlaşmış kapitalist düzen biçimleri, ihtilal açıkça patlak vermeden önce, azçok hazır olduğu zaman başlar; **proletarya devrimi ise, sosyalist düzenin hazır biçimleri, ya hiç yokken ya da hemen hemen yokken başlar.**
>
> «2. Burjuva devriminin ana görevi iktidarı almak ve onu varolan burjuva ekonomisiyle birleştirmekten ibarettir; proletarya devriminin **ana görevi ise, iktidarı aldıktan sonra yeni bir sosyalist ekonomi kurmaktan ibarettir.»** (Leninizmin İlkeleri, J. Stalin; Sol Y. sy. 121, abç.)

Stalin'in, proletarya devrimi «sosyalist düzenin hazır biçimleri, ya hiç yokken ya da hemen hemen yokken başlar» ve bundan dolayı «proletarya diktatörlüğünün ana görevi, iktidarı aldıktan sonra yeni bir sosyalist eko-

nomi kurmaktan ibarettir» şeklindeki görüşü ile Marx'ın «İçerebildiği bütün üretici güçler gelişmeden önce bir sosyal şekillenme asla yok olmaz; yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bu ilişkilerin maddi varlık şartları eski toplumun bağrında çiçek açmadan asla gelip yerlerini almazlar» (Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı, Önsöz) şeklindeki görüşü arasında bir çelişki var mıdır? Hayır, yoktur. Çünkü, kapitalizmde sosyalist düzenin hazır biçimleri ortaya çıkmaz, onların *maddi varlık şartları* ortaya çıkar. «Üst-yapı, yeni üretim ilişkileri kapitalizmin bağrında ortaya çıkmadığı için belirleyicidir. Çünkü, sosyalist ekonomi, proletarya diktatörlüğü tarafından yukarıdan aşağı örgütlenir.» diyenler Marx ve Stalin arasında suni bir farklılık yaratmaktadırlar.

Lenin, sosyalizmin kaçınılmaz gelişi için, kapitalizmde ortaya çıkan maddi temeli şöyle belirtiyor:

> «Marx, kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüşmesinin kaçınılmazlığını **bütünüyle ve yalnızca, çağdaş toplumun** (kapitalist toplumun-KURTULUŞ) **gelişmesinin iktisadi yasasından çıkarır.** Binlerce biçim altında, artan bir hızla ilerleyen ve Marx'ın ölümünden sonraki yarım yüzyıl süresince, kendini geniş ölçekli üretimin büyümesinde, kapitalist kartel, sendika ve tröstlerde, mali sermayenin boyut ve iktidarındaki dev artışla çarpıcı biçimde kendisini gösteren **emeğin toplumsallaşması, sosyalizmin kaçınılmaz gelişi için başlıca maddi temeli sağlar.»** (V.İ. Lenin, «Karl Marx adlı yazıdan» GENÇLİK ÜZERİNE, Sol Ya. sy. 77, abç.)

Bu maddi temel; yani, devrimin objektif şartı olan üretimin toplumsal niteliği ilk mülk edinmenin, üretim araçlarının özel mülkiyeti şeklindeki biçimi arasındaki çelişki olmadan, proletarya, ne proletarya diktatörlüğünü kurabilir ve dolayısıyla ne de proletarya diktatörlüğünden yararlanarak yeni bir sosyalist ekonomi kurabilirdi. Kapitalist toplumda; kapitalist üretim ilişkileri ve ona hizmet eden üst-yapı, üretici güçlerin serbestçe gelişimini engellemektedirler. Proletarya; önce, kendi devletini kurar, daha sonra, üretim araçlarının toplumun mülkü haline gelmesi temeli üzerinde bir sosyalist ekonomi örgütler. Burada üst-yapının görevi; üretici güçlerin gelişmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış bulunan üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki uzlaş-

maz çelişkiyi çözme doğrultusunda alt-yapıyı *etkilemektir*. Üst-yapı bu şekilde alt-yapıyı etkilemez de tam tersini yaparsa ne olur? Alt-yapıda varlığını sürdüren kapitalizm temeline dayanarak, burjuvazi, üst-yapıyı ele geçirir ve kapitalizmi restore (tamir) eder. Üst-yapının etkisi ile yeni bir sosyalist ekonomi kurulmuşsa, son tahlilde belirleyici olan alt-yapı olduğu içindir ki, üst-yapı bu *yeni ve daha yüksek* alt-yapının hareketi üzerinde etkili olur.

Özetleyelim; kapitalizmden komünizme geçiş döneminde üst-yapının, örneğin; siyasetin «belirleyiciliğini» söylemek, ekonomi ile siyaset arasındaki diyalektik ilişkiyi göz ardı etmek demektir. «Siyaset ekonominin yoğunlaşmış ifadesidir.» Ancak, bunun tersi doğru değildir. Siyaseti ekonomiden bağımsız bir şey olarak ele almak ve hele, ekonomiyi koşullandıran bir şey olarak ele almak, *ruh*'u maddeden bağımsız ve onu belirleyen olarak almakla eş anlamlıdır. Ki, bu görüş Marksizmin temeli olan diyalektik materyalizm değil, idealizmdir.

«Sosyal emperyalizm» teorisi Sovyetler Birliği'nde «geri dönüş»ü şöyle açıklamaktadır:

> «Proletaryanın iktidarı ele geçirmesi, sosyalist yeniden şekillenmenin önünde gider. **Kapitalizmin yeniden kuruluşunda da durum buna benzer. İlk önce yeni burjuvazinin iktidarı karşı-devrimci ve politik olarak ele geçirişi ve netice olarak bunun ekonomik temelde etkisini göstermesi.»** (Willi Dickhut, Sovyetler Birliği'nde Kapitalizmin Restorasyonu; Komün Y. Kitap I, sy. 12, abç.)
>
> «Burjuvazinin, Partiye, hükümete, orduya ve çeşitli kültür alanlarına sızmış olan temsilcileri, bir avuç karşı-devrimci revizyonisttir. Şartlar olgunlaştığı zaman **iktidarı** ele geçirecekler ve proletarya diktatörlüğünü bir burjuva diktatörlüğüne çevireceklerdir.» (Mao Tse-tung, ÇKP MK. 'genelgesi', 16 Mayıs 1966; Leninizm mi, sosyal emperyalizm mi? Kıvılcım Y. sy: 8, abç.)
>
> «Sovyetler Birliği'nde, dünyanın ilk sosyalist devletinde, kapitalizme geri dönüş ve Sovyetler Birliği'nin sosyal-emperyalist bir ülke haline gelmesi nasıl mümkün oldu? ... iktidardaki kapitalist yolu seçen bir avuç parti yetkilisinin Parti ve hükümet yönetimini ele geçirmesiyle... Kruşçev, Sovyet Komünist Partisine **gizlenmiş** bir kapitalist yolcu... her türlü haince manevraya baş vurarak (!) Sovyetler Birliği'nde Parti ve hükümet iktidarını ele geçirdi. Bu proletarya diktatörlüğünü bir burjuva diktatörlüğüne çeviren ve sosyalizmi devirip kapitalizmi geri getiren karşı devrimci bir hükümet darbesiydi. (!)» (age. sy: 8-9)

«Yeni burjuvazi bir kere iktidara geçerse, **İlkönce**... kapitalizmi,... üst-yapıda geri getirecek; **daha sonra**... **üretim araçlarını tekellerine alan bir avuç yeni burjuva unsur**, tüketim mallarını ve diğer ürünleri bölüştürme iktidarını da tekellerine almış olacaklardır. İşte Sovyetler Birliği'ndeki geri dönüş süreci, böyle gerçekleşmiştir.» (*) (Proletarya Diktatoryası Teorisi ve Uygulaması; Bora Y. sy: 32, abç.)

Görüldüğü gibi, daha önce belirttiğimiz şekilde, önce üst-yapı «yeni burjuvazi» tarafından ele geçirilmiştir. *Daha sonra,* sosyalist ekonomi, bu iktidar aracılığıyla değiştirilip, yerine kapitalist üretim ilişkileri geçirilmiştir. Şimdi şöyle bir soru sorulabilir: Nasıl olmuştur da; Sovyet halklarının proletarya öncülüğünde, burjuva devlet cihazını parçalayıp yerine proletarya diktatörlüğünü kurdukları, dünyanın ilk sosyalist toplumunu inşa ettikleri bir ülkede «bir avuç karşı-devrimci revizyonist» proletaryaya rağmen, geri bir üretim ilişkisini (kapitalist üretim ilişkileri, sosyalist üretim ilişkilerine göre *geri* üretim ilişkileridir.) *yeniden* kurabilmişlerdir? «Yeni burjuvazi» iktidarı nasıl ele geçirmiştir? Bu iktidardan «yararlanarak», nasıl sosyalist ekonomiyi tasfiye etmiş ve kapitalist ekonomiyi yeniden kurmuşlardır? Bu sorulara «Sosyal-emperyalizm» teorisi şöyle cevap veriyor :

«Bürokratların çoğu gerçek düşünce ve niyetlerini gizliyor (!)... Bürokrasinin büyük bölümü, işçi ve köylüleri yavaş yavaş bertaraf etmeyi amaçlayan egoist (!), iftira

---

* «Sosyal emperyalizm» teorisinde yeni bir sınıf olarak ortaya konulan «yeni burjuvazi»nin burada bir tanımlamasını görüyoruz. Birinci satırda «yeni burjuvazinin» iktidarı ele geçirdiğinden bahsediliyor ve daha sonra üçüncü satırda «yeni burjuvazinin üretim araçlarını ele geçirmesinden bahsediliyor. «Sınıflar» der Lenin, «birbirinden, tarihsel olarak tanımlanan bir toplumsal üretim sistemi içindeki durumlarına, ... üretim araçlarıyla olan ilişkilerine, emeğin toplumsal örgütlenmesi sürecinde oynadıkları rollere ve tümünün bir sonucu olarak toplumsal refahtan ellerine geçen payların boyutlarına ve bu payların elde ediliş yöntemlerine göre ayrılan geniş insan gruplarıdır». Tüm sınıflı, sömürülü toplumların üzerinde yükseldikleri temel olan **üretim araçlarının özel** mülkiyeti sorunu «yeni burjuva sınıf» için sözkonusu edilmemektedir. İktidarı ele geçirdiğinde «üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olmayan» bu «yeni burjuva sınıf» **neye göre** «sınıf» olarak adlandırılmaktadır? Kapitalist fikirlere göre! Burada marksizmin zerresi yoktur. Bu, subjektivizmin en açık örneklerinden biridir.

(!), entrika (!) ve alçaklıktan (!) çekinmiyordu... Bu yalnızca, küçük-burjuva karşı devriminin çeşitli aşamalarını belirleyen **alışılmısın dışındaki (!) araçlar** (Ne demekse?-KURTULUŞ) sayesinde mümkündü. Bu aşamalar şunlardır:

«1 — Stalin'in... saygınlığı kirletilmeli, bürokrasinin Stalin tarzı denetimden (Ne demekse?-K.) kurtulması, tüm halkın «diktatör» Stalin'den kurtulması olarak takdim edilmesiydi. Bu da iki yolla oluyordu:

«a) 'Kişilerin putlaştırılmasına karşı mücadele' yoluyla Stalin'in itibardan düşürülmesi ve,

«b) Parti düşmanları ve işçi düşmanı bürokrasiye karşı Stalin-mücadelesi, suçsuz kurbanların takibata uğratılmasını ve böylece bir suç olarak gösterilerek Stalin'in lekelenmesi.

«2 — Marksizm-leninizm yeniden gözden geçirilmeli ve,

«a) Sovyetler Birliği'nde sosyalist temellerin yıkılması,

«b) Komünist dünya hareketinin parçalanması ve revizyonist kesimin sovyet revizyonistlerinin yönetimine dayandırılması için revizyonist bir teori oluşturulmalıydı.

«3 — Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin ekonomik temelleri *yıkılmalı* ve **kapitalist yasaların yerleşmesi yoluyla (!)** kapitalizmin yeniden kurulması başlatılmalıydı. Bu ise ancak;

«a) Proletarya diktatörlüğünün kaldırılması,

«b) Üretim araçlarının ve bunların bürokrasisinin bütününce kullanımının benimsenmesi sayesinde mümkün oldu.» (Willi Dickhut, Sovyetler Birliği'nde Kapitalizmin Restorasyonu, Komün Y. 1. Kitap, sy: 37-38, abç.)

«Eğer... burjuva hakkının ve içerdiği eşitsizliğin pekiştirilmesi, yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesine çalışırsak, bu kaçınılmaz olarak kutuplaşmaya yol açar, yani **bölüşüm sırasında bir avuç insan** (!), bazı kanuni ve birçok kanunsuz yollarla gitgide artan miktarda meta ve para elde ederler; bu gibi 'maddi dürtülerin' kışkırttığı servet edinmek ve ün ve kazanç peşinde koşmak gibi **kapitalist fikirler** dolu dizgin yayılır (!); kamu mülkiyetini özel mülkiyete dönüştürmek (!), vurgunculuk (!), yolsuzluk (!) ve yozlaşma (!), hırsızlık (!) ve rüşvet (!) gibi olgular ortaya çıkar; **kapitalist meta değişimi ilkesi siyasi hayata hatta hatta parti hayatına bile sızar** (!), planlı sosyalist ekonominin temellerini kemirir ve metaların ve paranın sermayeye dönüşmesi, işgücünün tekrar bir meta haline gelmesi gibi **kapitalist sömürü olgularını doğurur** (!); **revizyonist çizgiyi izleyen bazı kesimlerde ve birimlerde mülkiyet sisteminin niteliği değişir...** Dolayısıyla parti üyeleri,

işçiler, hali vakti yerinde köylüler ve devlet görevlileri içinden... **bir avuç yeni burjuva unsur ve yeni zengin ortaya çıkar.**» (Proletarya Diktatörlüğü teorisi ve uygulaması; Yao Ven-yuan, sy. 31-32, Bora Y. abç.) *

Buradan da açıkça görülebileceği gibi, «Tarihin gelişimi daima ileriye doğru bir rota izler. Bu doğrudur, ama bu ileriye gidiş içerisinde kısa aralıklarla ve zaman zaman geriye dönüşleri ve sağa sola sapmaları barındırır» (Yoldaş; sayı : 2, sy. 23) ve tarihin bu gelişimi içerisinde «bir avuç karşı devrimci revizyonist», «alışılmışın dışında araçlar kullanarak» (!); yani, «demagoji» (!), «iftira» (!), «entrika» (!), «alçaklık» (!), kapitalist fikirleri dolu dizgin yaymak (!), vurgunculuk (!), yolsuzluk (!), hırsızlık (!) ve rüşvet (!) gibi olgular yardımıyla ve «kapitalist yasaların yerleşmesi yoluyla» sosyalist ekonomiyi yıkıp, yerine kapitalist ekonomiyi kuruyorlar! «Kapitalist fikirler», yani düşünceler- «kapitalist ekonomi»yi, yani *madde*'yi belirliyorlar. Onu ortaya çıkarıyorlar! «Kapitalist fikirler»; kapitalizme göre *daha yüksek* bir üretim tarzı olan *komünizmin ilk evresinden* toplumu kapitalizme *geri* götürerek; tarihin tekerleğini tersine çevirebiliyor, tarihi alt üst ediyor. (!)

Bazılarına göre tarihte, bu gibi «geri dönüşlerin» yani, bir «ekonomik ve sosyal yapı»dan eski sosyo-ekonomik yapıya geri dönüşlerin pekçok örneğini bulmak mümkünmüş. (!)

«Sosyal-emperyalizm» teorisinin temelinde yatan dünya görüşü, marksizm-leninizmin teorik temeli olan *diyalektik materyalizm değildir,* idealizmdir. «Sosyal-emperyalizm» teorisi temeline dayanan revizyonist sapma kendisini «iki çizgi mücadelesinde» proletarya ideolojisini savunan olarak ilan etmektedir. Bu ne demektir? «Proletaryanın dünya görüşünün temeli idealizmdir» demektir! Bu, proletaryanın dünya görüşüne karşı yöneltilmiş en tehlikeli saldırılardan biridir. Proletarya, bu güne kadar olduğu gibi «kendi içerisinde, ancak kendisine karşı» olan tüm sapmaları, diyalektik materyalizm temeline dayanarak deşifre edip; tecrit edecektir.

---

* Yao Ven-Yuan, burada kişilere sınıf yarattırıyor!

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, Sovyetler Birliği'nde *«geri dönüşü açıklarken» (!) idealist tarih anlayışının* düştüğü bütün hatalara açık bir biçimde düşmektedir. Lenin, idealist tarih anlayışının yerini, materyalist tarih anlayışının almasıyla ortaya çıkan durumu ve idealist tarih anlayışının yanılgılarını şöyle ortaya koymaktadır :

«Materyalist tarih anlayışının keşfi, ya da daha doğrusu bu ilkenin tutarlı biçimde uygulanması, (Bu ilke: materyalizmin, varlığı bilinçle değil, bilinci varlıkla açıklaması gibi, sosyal bilincin sosyal varlıkla açıklanmasıdır-KURTULUŞ) materyalizmin sosyal olgular alanını kapsaması, daha önceki tarihi teorilerin **iki temel yanılgısını ortadan kaldırmıştır. Birincisi,** bu teoriler en olumlu biçimleriyle bile insanların tarihi eylemlerinin ideolojik etkenlerini ele alıyor, bu etkenlerin kaynaklarına inmiyor, sosyal ilişkiler sisteminin gelişmesine hükmeden objektif yasaları kavrıyamıyor ve bu ilişkilerin kökeninin maddi üretimin gelişme düzeyinde yattığını farkedemiyordu. İkincisi, eski teoriler yığınların eylemini göz önünde bulundurmuyordu; oysa, tarihi materyalizm, ilk kez, yığınların yaşamının sosyal koşullarını ve bu koşullardaki değişmeleri doğa bilimlerinin kesin yöntemleriyle inceliyordu.» (V. İ. Lenin, Karl Marx ve Doktrini; Bilim ve Sosyalizm Y. sy. 19-20, abç.)

İdealist tarih anlayışı bu iki temel yanılgının bir sonucu olarak «her çağ için *ayrı bir* açıklayıcı kategori» aramaktayken;

«Marx,... başdöndürücü çeşitlilikleri ve tüm çelişkileri ne olursa olsun, **yasalarla yönetilen tek bir süreç olarak** ele alınan tarihi bilimsel bir biçimde incelemenin yolunu açmıştır.» (age. sy. 20, abç.)

Buradan idealist tarih anlayışının yanılgılarını şöyle özetleyebiliriz:

1) İdealist tarih anlayışı; Sosyal ilişkiler, ya da bir başka deyişle *üretim ilişkileri* sisteminin gelişmesine (değişmesine) hükmeden objektif yasaları ve bunların kökeninde yatanın *üretici güçler*'in gelişmesi olduğunu kavrayamaz. Bundan dolayı, alt-yapı ile üst-yapı arasında *üretici güçlerin gelişimince belirlenen* diyalektik ilişkiyi göz ardı eder, üst-yapıyı belirleyici olarak ele aldığı içindir ki, insanların tarihi eylemlerinin ideolojik *etkinlerini* ele alır. Ve toplumsal değişmeleri, *temelde* bunlarla açıklar.

2) İdealist tarih anlayışı, yığınların eylemini ve bu eylemlerin başarısını garantileyen nesnel şartları göz ardı eder. Tarihte bireylerin yada grupların rolünü abartır. «Bireyler ya da gruplar»ın «özgür iradesi» her şeye kadir olur. Böylece, tarihi yapan kitleler, sınıflar değil de, *kahramanlar* olurlar.

3) İdealist tarih anlayışı; her tarihi dönem için *ayrı bir açıklayıcı kategori* öne sürerek, her dönem için toplumbilimine uygulanabilen «genel bilimsel yineleme ölçütünü» reddeder. Bundan dolayı; tarihi, *yasalarla yönetilen tek bir süreç* olarak değil de *rasgele* ortaya çıkan olguların toplamı olarak görür.

Şimdi «sosyal emperyalizm» teorisine dönelim ve bu teorinin idealist tarih anlayışıyla ilişkisini ve marksizmi bundan ayıran temel farklıkları yukarıda belirlediğimiz sıra ile ortaya koyalım.

1) İdealist tarih anlayışı; toplumun, yetkililerin ya da hükümetin isteği ile *her türlü değişikliğe* izin veren ve gelişi güzel doğan ve gelişen, mekanik bir bireyler toplamı olduğu görüşündedir. Bundan dolayı, «kapitalist fikirlerin yayılması» gibi olgular, «Parti ve hükümet yönetimini ele geçiren» Kruşçev ve yandaşlarının ilan ettikleri «kapitalist yasaların» önce üst-yapıda, daha sonra da alt-yapıda «otomatik olarak işlemesi» (Willi Dickhut) ile *maddi süreç* değişebilmektedir.

Materyalizme göre bilinç varlıkla; sosyal bilinç, sosyal varlıkla açıklanır. Bundan dolayı; materyalizme göre, devlet hukuk, siyaset, felsefe, din, edebiyat, sanat vb. gibi üst-yapı öğeleri; *türemiş, ikincil, biçim, sonuç* olarak ele alınır. İdealizmde ise, üst-yapı; *türeten, birincil, içerik, neden* olarak ele alınır. Sırayla belirlediğimiz bu kategoriler arasındaki ilişki de tam tersi olur. Şöyleki, yukarıda da belirttiğimiz gibi; örneğin, neden sonucu belirler, sonuç neden üzerinde etkili olur.

«Sosyal emperyalizm» teorisyenleri, komünizmin 'üst' evresine kadar üst-yapının belirleyici olduğunu savunmaktadırlar. Sosyalist toplumda ki marksistler buna komünizmin «ilk» ya da «alt» evresi adını verirler; kapitalist üretim ilişkilerinin mi, komünist üretim iliş-

kilerinin mi, yoksa her ikisinin birden mi bulunduğu sorusundan sürekli kaçan bu teorisyenler, sosyalist toplumun «bir geçiş toplumu» olduğunu söylerken, soruna yalnızca siyasal açıdan yaklaşmakta, üretim ilişkilerinin durumunu göz ardı etmektedirler. *Üretim ilişkilerinin* nesnel bir tahlili yerine, onun gözardı edilmesi ve sorunun yalnızca siyasal yanının ele alınması subjektivizmin başlıca dayanağıdır. Bu noktada «sosyal-emperyalizm» teorisi, idealist tarih anlayışıyla çakışmaktadır.

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, örneğin devleti, ekonomiyi belirleyen bir şey olarak ele almaktadırlar:

> «Kapitalizmin yeniden kuruluşunda... İlk önce yeni burjuvazinin iktidarı karşı devrimci ve politik olarak ele geçirişi ve **netice olarak** bunun ekonomik temelde etkisini göstermesi.» (Willi Dickhut, Sovyetler Birliğinde Kapitalizmin Restorasyonu, Komün Y .1. Kitap, sy: 12, abç.)
>
> «Sovyetler Birliği'nde... kapitalizme geri dönüş... nasıl mümkün oldu?... iktidardaki kapitalist yolu geçen **bir avuç** (!) parti yetkilisinin Parti ve hükümet yönetimini ele geçirmesiyle...» (Leninizm mi, sosyal emperyalizm mi?, Kıvılcım Y. sy: 8-9, abç.)

Bunları «sosyal-emperyalizm» teorisinin «geri dönüş»ü açıklarken kullandığı yöntemi bir kez daha ortaya koymak için aktardık. Peki, marksizmin, toplumbilimde, bir toplumu ele alırken hareket noktası ile bu aynı şey midir? Hayır, değildir. Marx'ın bir toplumu ele alırken nereden hareket ederek onu açıkladığını görelim:

> «Biçimi ne olursa olsun, toplum, insanların karşılıklı eyleminin ürünüdür. İnsanların kendileri için şu ya da bu biçimde bir toplum seçmekte asla özgür değillerdir. **Üretici güçlerin belirli bir gelişme aşamasını alırsanız, üretimin ve ticaretin belirli bir biçimini bulursunuz. Üretimin, ticaretin ve tüketimin belirli bir gelişme aşamasını alırsanız, buna denk düşen bir toplumsal düzen, buna uygun bir aile, bir zümre ya da sınıf örgütlenmesi, tek sözcükle, buna uygun düşen bir «sivil toplum» bulursunuz.** Böyle bir toplumu alırsanız, **buna denk düşen ve aslında toplumun resmi görüntüsünden başka birşey olmayan «politik devlet»i bulursunuz.»** (Karl Marx; P.V.A. Anenkov'a Mektup (28.12.1846); Devlet ve Hukuk Üzerine, Marx/Engels; May Y. sy: 38, abç.)

Görüldüğü gibi Marx, «politik devlet»e en son gelirken, üretici güçlerden başlayarak üretim ilişkilerine (yani alt-yapıya) ve buradan hareketle üst-yapıya gelmektedir. «Sosyal-emperyalizm» teorisi bu anlayışın *tam*

tersini savunmaktadır. Teorileri şöyle demektedir: «Yeni burjuvazi» iktidarı, yani, «politik devleti» ele geçiriyor.* O halde, «politik devlet»i ele alırsanız, *buna denk düşen* bir zümre veya sınıf örgütlenmesi, buna uygun bir aile ya da, bir başka deyişle, buna uygun düşen bir «sivil toplum» bulursunuz. Böyle bir «sivil toplum»u ele alırsanız, buna uygun düşen üretimin, ticaretin ve tüketimin belirli bir biçimini bulursunuz!

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, örneğin devleti, ekonomiyi belirleyen bir şey olarak ele almaktadırlar. Revizyonizmi burjuvazi ile özdeş gören bu görüş açısından;

> «Revizyonizmin iktidara gelmesi, burjuvazinin iktidara gelmesi demektir.» (Mao Tse-tung; Aktaran, Leninizm mi, Sosyal emperyalizm mi? Kıvılcım Y. sy: 9)

Revizyonistlerin iktidara gelmesi ile birlikte kapıtalizmi de, «kapitalist yasalar»ı yerleştirerek geri getirmeleri söz konusudur. Çünkü, bu görüş açısından *mevcut üretim ilişkilerinin durumu hiç önemli değildir.* Revizyonistlerin «özgür iradesi» ile toplum, ileri ya da «geri» gitmektedir (!).

Marksizme göre, devlet, tarihte hiçbir zaman üretim ilişkilerinden bağımsız bir varlığa sahip olmamıştır. Üretici güçlerin gelişiminin *zorunlu sonucu* olarak özel mülkiyet; yani, üretim araçlarının bölüşümü bakımından toplum üyeleri arasında farklılık ortaya çıkmış, ki, bu sınıfların ortaya çıkması demektir. Toplumun sınıflara bölünmesinin bir sonucu olarak, devlet ortaya çıkmıştır. Bu konuda Marx şöyle diyor :

---

* İktidarın, ne biçim bir «sınıf» olduğunu belirttiğimiz «yeni burjuvazi» tarafından ele geçmesi «sosyal-emperyalizm» teorisinde «hükümet darbesi» veya «ideolojik karşı-devrim» olarak ortaya konmaktadır. Yani, bu «yeni burjuvazi» **devleti**-proletarya diktatörlüğünü- Parçalamadan, önce hükümeti ele geçirmekte, sonra «kendi adamlarını» oraya buraya yerleştirerek «devletin proleter karakterini değiştirmek»te, bir başka deyişle devleti parça parça ele geçirmekte, «burjuvalaştırmak» tadır. Revizyonist Sovyet ideologlarının **«ileri demokrasi»** tezi de bunu, burjuva devleti «demokratikleştirerek» Proletarya diktatörlüğüne gidişte kullanmaktadırlar. «yeni burjuvazi» yerine, **«ulusal demokratik güçleri»** koyacaksınız o kadar. Aralarında bir fark var mı?

«Bireylerin, asla kendi iradelerine bağlı olmayan maddi yaşamları, birbirlerini karşılıklı olarak etkileyen üretim biçimleri ve alış-veriş biçimleri, devletin gerçek temelidir ve bireylerin iradesinden tüm bağımsız olarak, iş bölümü ile özel mülkiyet gerekliliğini sürdürdükçe, her basamakta da böyle kalır. **Bu fiili ilişkiler** (Üretim ilişkileri-KURTULUŞ) **asla devlet iktidarınca yaratılmış değillerdir. Tersine, devlet iktidarını yaratan bu ilişkilerdir.»** (Devlet ve Hukuk, Marx/Engels; May Y. sy: 70, abç.)

Devleti, belirleyici bir öğe olarak ele almak, yeni bir buluş değildir. Üst-yapı'ya alt-yapıdan bağımsız olarak bir fonksiyon yükleyen tüm idealist tarih anlayışları, devleti belirleyici olarak görmektedirler. «Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, Hegel ile, Proudhon ile, Narodnikler ile aynı görüşleri paylaşmaktadırlar. Bu bakımdan, tarihte yalnız değillerdir (!); materyalizmi değil, idealizmi savunan tüm görüşler onlara dayanak olmaktadır. Yolunuz açık olsun!

Engels, idealist tarih anlayışı yerine materyalizmi savunduğu eseri *Ludwig feuerbach ve klasik Alman Felsefesinin sonu*'nda konuyla ilgili olarak şunları söylüyor:

«... Hegel'in de bağlandığı **eski geleneksel anlayış, devleti belirleyici öğe, «sivil toplum»u ise bu asli öğe tarafından belirlenmiş ikinci derecede bir öğe olarak görmekteydi.** Gel gelelim, bu görüş, salt görünüşte tutarlıdır. ... Asıl sorun, devletinki olsun, bireyinki olsun, **bu salt biçimsel iradenin içeriğinin ne olduğu ve niye bir şeyin istenip, bir başka şeyin istenmediği sorunudur.** Bunun nedenini araştırdığımız zaman, yakın çağ tarihinde, **devlet iradesinin, tümüyle, sivil toplumun değişen gereksinmelerince, şu ya da bu sınıfın üstünlüğünce ve son olarak da üretici güçler ile değiş tokuş ilişkilerinin gelişimince belirlendiğini** görüyoruz.» (Marx/Engels, Devlet ve Hukuk, May Y. sy. 66-67, abç.)

Burada idealist tarih anlayışı ile, materyalist tarih anlayışının konuyla ilgili olarak farkı açık bir şekilde ortaya konmuştur. *Son tahlilde belirleyen, üretici güçler ile değiş tokuş ilişkilerinin gelişimidir.*

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenlerinin hataları yalnız devletin ele alınışı ve konumuyla ilgili değildir. Onların görüşleri, temelde, *idealizm*'le uzlaştığı içindir ki, birçok noktada anti-marksist görüşleri savunmaktadırlar. Örneğin, ekonomik yasalar, hukuk ve ilkeler konusunda da aynı hatalara düşmüşlerdir. «Sosyal-emperyalizm» teorisyenlerine göre; proletarya diktatörlüğü,

«tüm halkın devleti»nin ilan edilmesiyle, sosyalist ekonomi, «kapitalist yasalar»ın kabul edilmesi ve bu yasaların «otomatik olarak» işlemesi ile ortadan kalkmıştır (!)

«Sovyetler Birliği'nde yönetici revizyonistler, 'tüm halkın devleti' yutturmacasını, yalnızca proletarya diktatörlüğünü kaldırmak, kendi kapitalist sultalarını kurmak üzere işçi sınıfını iktidardan uzaklaştırmak için... ilân ettiler. (Willi Dickhut, S.B.K.R. 1. Kitap, sy. 77)

«Revizyonist Kruşçev kliği 'tüm halkın devleti' kamuflajı arkasında proletarya diktatörlüğünü ortadan kaldırmış...tır.» (Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Bundan Çıkan Tarihi Dersler Üzerine, Gençlik Y. sy. 5)

Sovyetler Birliği'nde Proletarya diktatörlüğü nasıl kaldırılmış? «Tüm halkın devleti» revizyonist tezinin resmen ilânı (!) ile (!). *Proletarya diktatörlüğü; kararnameler, yasalar veya «tezler» kabul ederek kurulamayacağı gibi, ortadan da kaldırılamaz.* Böyle bir şeyi iddia etmek, aynı zamanda, sınıf mücadelesini reddetmek demektir. Devlet, sınıf ve sömürü arasındaki diyalektik ilişkiyi şekilsizleştirmek demektir. Kısacası, revizyonizm demektir. *Proletarya diktatörlüğünün içeriği,* üretici güçler ve değiş tokuş ilişkilerinin gelişiminin objektif zorunluluğunun bir yansıması olarak, proletaryanın sınıf çıkarlarını temsil etmesi ve bir bütün olarak proletaryaya dayanmasıdır.

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, kararnameler, yasalar veya «tezler» ilân etmek suretiyle «karşı-devrim» olduğunu, *devlet tipinin* değişerek, proletarya diktatörlüğünün burjuva diktatörlüğüne «dönüştüğünü» söylüyor. Revizyonist Sovyet ideologlarının «barışçıl geçiş», «ileri demokrasi» tezi de, burjuva devlet cihazını «halkın çıkarları için» kullanacak, burjuva yasallığı çerçevesi içinde iktidara gelen bir «halktan yana hükümet»in aynı yasallık çerçevesi içerisinde (çünkü, burjuva devlet cihazı parçalanmadan başka türlüsü olamaz) yasalar ve kararnameler yoluyla toplumun «sosyalizme barışçıl geçişi»ni sağlayabileceğini ileri sürüyor. *Her iki teorinin de* birleştikleri yöntem aynı. Her iki teorinin de marksizm-leninizmi tahrif ettikleri nokta aynı: *Devlet, sınıf ve sömürü arasındaki diyalektik ilişkinin şekilleştirilmesi,* marksizm-leninizmin en temel noktalarından birisi

olan devlet sorununun çarpıtılması. Her iki teori, özde birleşmektedir, ayrıldıkları nokta: Birincisi'nin tarihin tekerleğini geri, diğerinin «ileri» çevirmesidir.

«Sosyal-emperyalizm» teorisinin ekonomik yasalar konusundaki görüşleri çok ilginç (!):

> «Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin ekonomik temelleri yıkılmalı, ve **kapitalist yasaların yerleşmesi yoluyla, kapitalizmin yeniden kurulması başlatılmalıydı...»** (Willi Dickhut, S.B.K.R. 1. Kitap, sy. 38, abç.)
>
> **«Kapitalist yasalar bir kez kabul edildiler mi, otomatik olarak işlemeye koyulurlar,** işgücünün gayretini arttırma yolu olarak maddi teşvik, kapitalizmde olduğu gibi, esasta ayrıcalıkların sürdürülmesi ve daha da çoğalması, yani yeni burjuvazinin zenginleşmesine yarayan kârın, yükselmesine hizmet etmektir.» (age. Kitap II, sy. 83, abç.)

«Kapitalist yasalar bir kez kabul edildiler mi, otomatik olarak işlemeye koyulurlar» mış, işte bu yolla Sovyetler Birliği'nde sosyalist ekonomi yıkılıp, yerine kapitalist sömürü düzeni getirilmiş (!) İnsanın aklına hemen şu geliyor; kabul edildiklerinde otomatik olarak işleyen yasalar yalnız kapitalist yasalar mı? Yani, birileri, kapitalist düzende «feodal yolu» seçse ve «feodal yasaların kabul edilmesiyle» bu yasalar, «otomatik olarak» işlemeye başlasa *feodalizm* geri gelir mi? (!) Değilse «kapitalist yasalar»ın bu üstünlüğü neden? Bu yasalar, «sosyalist ekonominin yasalarından» daha mı üstün? Yoksa, farklılık *sadece* «siyasi iktidarın farklılığı»ndan mı geliyor? Ama Lenin diyor ki:

> «Ayrıcalıklar sisteminden sosyalizme geçiş, bir büyük üretim biçiminden bir başka üretim biçimine geçiş demektir.» (Ayni Vergi, V.İ. Lenin; Aktaran J. Stalin, Leninizmin Ilkeleri, Sol Y. sy. 185)

O halde, sorun, yalnız siyasal anlamıyla sınırlandırılamaz. Yasaların otomatik olarak işlemesinden bahsetmek saçmalığı subjektivizmin bir ürünüdür. Bu görüş, Hegel'in *hukuk felsefesi*'nin savunulmasıdır. Engels, «hukuki bakış açısı»na sahip olan Proudhon'un yanılgısını şöyle ortaya koyuyor:

> «Proudhon, hukuki bakış açısından, bütün ekonomik olguları... toplumsal üretimin koşulları ile açıklayacak yerde, bu koşulları genel düzlemde yansıtan devlet yasaları ile açıklar. Devlet yasalarıyla üretim koşullarının bağlantısını büsbütün gözden kaçıran bu bakış açısından, söz konusu yasalar, ister istemez, her an tersi buyruklarla yer

değiştirebilecek keyfi buyruklar olarak gözükürler.» (F. Engels, Konut Sorunu, Marx/Engels, Devlet ve Hukuk Üzerine; May Y. sy. 78-79)

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, bütün idealist tarih anlayışlarında olduğu gibi; toplumsal ilişkileri, çeşitli kuruluşların basit, mekanik bir toplamı, çeşitli olguların basit, mekanik bir sıralanması imişler gibi, salt metafizik bir görüşle ele almaktadır. Bundan dolayı, toplumsal olgulardan birini keyfi bir şekilde kaynaklandığı bütünden çıkarıp, bunu, tıpkı bir tuğlanın bir yapıdan ötekine aktarılabilmesi gibi bütün öteki toplum biçimine de aktarmaktadırlar. Bu teorisyenler için üretim ilişkilerinin durumu pek fazla önemli değildir; bir «kapitalist yol» vardır, bir de «sosyalist yol» vardır: Kapitalist yasaları kabul eder ve onları buyurursanız, ekonomi ne durumda olursa olsun, «kapitalizme geri» gidersiniz; sosyalist yasaları kabul eder ve buyurursanız, komünizme gidersiniz. Yani, ekonomik yasalar, her an tersi buyruklarla yer değiştirebilen keyfi buyruklardır (!).

Stalin, iktisat yasalarını ve bu yasalarla hükümetler tarafından yapılan yasaların farkını şu şekilde açıklıyor:

«Bazı arkadaşlar bilimsel kanunların objektif karakterlerini reddediyor... **tarihin Sovyet devletine verdiği kendine özgü rolü göz önünde tutarak, Sovyet devletinin, bu devletin idarecilerinin mevcut ekonomi kanunlarını ilga edebileceklerini, yenilerini 'teşkil edebileceklerini', 'yaratabileceklerini' iddia ediyorlar.**

«Bu arkadaşlar, büyük bir hataya düşmektedirler. Bunlar, tabiatta ve toplumda, **insan iradesinden bağımsız olarak vuku bulan objektif süreçleri yansıtan bilimsel** kanunları, hükümetler tarafından yapılan, insan iradesiyle yaratılmış ve **ancak kazai kuvveti olan** kanunlarla bir tutmaktadırlar. Bu ikisini birbirine karıştırmamak gerekir.

«Marksizm, tabiat kanunları olsun, iktisat kanunları olsun, bilimsel kanunları insan iradesinden bağımsız olarak vuku bulan sürecin yansıması olarak kabul eder. Bu kanunları keşfedebilir, tanıyabilir, tatbik edebiliriz; hareketimizde bunları göz önünde tutabilir, bu kanunlardan topluma yararlı olacak şekilde yararlanabiliriz. **Fakat bunları değiştiremeyiz, ortadan kaldıramayız... İster kapitalizm devri, ister sosyalizm devri söz konusu olsun, burada da tıpkı tabiat** bilimlerinde olduğu gibi, iktisadi gelişme kanunları insan iradesinden bağımsız olarak meydana gelen iktisadi gelişme sürecini yansıtan objektif kanunlardır.» (J. Stalin, Sosyalist Ekonominin Meseleleri; Sol Y. sy. 8-10, abç.)

Kapitalizm'i, «feodal yasalar» kabul ederek *feodalizme* geri götüremeyeceğimiz gibi, kapitalist üretim tarzına göre daha yüksek bir örgütlenme olan komünist toplumun birinci aşamasından geri dönüş olmaz. Çünkü, ulusal ekonominin bütün alanlarında sosyalist ekonominin zaferinden sonra; insanların mevcut iktisat kanunlarını ilga etmeleri, yenilerini «teşkil etmeleri» mümkün değildir. İnsanlar, toplumsal hareketin, kendi iradelerinden bağımsız olarak gerçekleşen iktisadi yasalarını kavradıkları ölçüde; bu hareketin önünde dikilen «eski»yi yıkıp, «yeni»yi kurabilirler. Kapitalist toplumda, proletaryanın iktidarı ele geçirmesinin objektif koşullarının var olması, aynı zamanda, yeni bir toplum biçiminin ve yeni üretim ilişkilerinin kurulmasının *nesnel olarak zorunlu* hale gelmiş olması demektir. Bu objektif zorunluluk doğmadığı müddetçe, proletarya iktidarı ele geçirmiş olsa bile sosyalist üretim ilişkilerini kuramazdı. İktisadi gelişme, bu *objektif zorunluluğu* ve dolayısıyla onu çözecek unsurları ortaya çıkarmıştır. Proletarya, siyasi iktidarı ele geçirmeden *başlayarak,* bu tarihsel görevi yerine getirir. Proletarya, kapitalizmi ve dolayısıyla burjuvaziyi *yeniden üreten* maddi temeli; üretim araçlarının özel mülkiyetini ve iş-gücünün bir meta olmasını ortadan kaldırır. İşte, bundan sonra, «kapitalist yasalar»ın «otomatik» olarak işlemesiyle kapitalizme dönüldüğünü söylemek: *ruhun* birincil, *maddenin* ikincil olduğunu söylemekle eş anlamlıdır. Ki, bu, idealizmdir.

Ülkemizde; bu revizyonist teoriyi yeni keşfetmek suretiyle, geçmişte yaptıkları ve savundukların «troçkizm» olduğunu keşfeden bazı oportünist gruplar, bu revizyonist teoriye yeni dayanaklar aramak için tarihin derinliklerine dalmışlar (!) ve şu kanıya (!) varmışlardır:

> «Tarihte, bir devrimi, geriye dönüşün izlediği çok defa görülmüştür.» (Yoldaş, sa. 2, sy. 23)

Böylece, kapitalizmden komünizme geçiş döneminin içeriğinin kavranamamasının bir sonucu olarak belirttiğimiz, «sosyal-emperyalizm» teorisinin hataları evrenselleştirilmiş olmaktadır. *Yanlışı* savunmak, yeni yanlış-

lara götürür. Daha öncede belirtmiştik; bu insanlar, önce birşeyin doğruluğuna «iman» etmişler, sonra da onu «teori» ile taçlandırmışlardır (!). Ama, diktikleri elbise çok bol geliyor! Yalnız, «sosyal-emperyalizm» teorisinin ilgilendiği tarihi dönemi değil, bütün tarihi alt-üst ediyor!

Pek fazla kafa karıştırmamak için (!), «geri dönüş» le ilgili tarihten birkaç örnek (!) almışlar :

> «Mesela 17. yüzyıl başlarında İngiltere'de gerçekleştirilen burjuva devriminden sonra Stuart hanedanı ile aristokrasi 1660-1680 yılları arasında tekrar iktidara geçebilmiştir. Aynı şekilde, 1789 Fransız burjuva ihtilalinden yirmibeş yıl sonra aristokratların ve kilisenin çıkarlarının koruyucusu BOURBON hanedanı 1814'de tekrar iktidarı ele almıştır. Yine Orta Avrupa'da (Macaristan, Bavyera-Avusturya gibi) 1918-1920 yıllarında ortaya çıkan proletarya devrimlerini kısa bir süre sonra geriye dönüş izledi. Örnekler çoğaltılabilir.» (Yoldaş ,sa. 2, sy. 23-24)

«Sosyal-emperyalizm» teorisinin söz konusu ettiği «geri dönüş» ekonomik ve sosyal yapıda bir geri dönüştür. Burada öne sürülen örneklerden hiç birisi, ekonomik ve sosyal yapıda bir geri dönüş, ya da bir başka deyişle, daha yüksek bir toplumsal örgütlenmeden -üretim tarzından- eskisine geri dönüş değildir. Çünkü, toplumsal-ekonomik biçimlenmenin gelişmesi doğal tarihin bir sürecidir; hareket, yani gelişme, basitten karmaşığa, alçaktan yükseğe doğru helezonik bir süreç izler. Söz konusu örnekler, «sosyal-emperyalizm» teorisinin Sovyetler Birliği'nde gerçekleştiğini iddia ettiği ve bunu evrenselleştirdiği ekonomik ve sosyal yapıda bir geri dönüşü anlatmamakta (böyle birşey olamaz), siyasal «geri dönüş»leri yansıtmaktadır. Dolayısıyla, hiç biri konuyla ilgili değildir. Bunlar bir kanıt olamazlar. Tarihin tekerleğini ancak, «hayallerinizle» geri döndürebilirsiniz! Ama o, hayallerinize rağmen ileri döner!

İkinci olarak, burada sözkonusu edilen örneklerden hiç birisi «alışılmışın dışında araçlar» sayesinde mümkün olmamış, sınıf mücadelesinin ifadesi olarak, şiddet yoluyla mümkün olabilmiştir.

Fransa'da, kapitalist üretim ilişkileri feodalizmin bağrında gelişmiş; burjuvazi, feodallerin iktidarını köylülerle birlikte yıkarak kendi iktidarını kurmuştur.

Fransa'daki bu burjuva demokratik devrimi tüm Avrupa'yı etkilemiş, birçok ülkede gelişmekte olan burjuvazi, Fransa'da iktidarda olanburjuvazinin desteğinde, ondan etkilenerek feodallere karşı hareketlere girişmişlerdir. Bu durum, Avrupa'nın burjuvaziye göre nisbi olarak feodallerin güçlü bulundukları İmparatorluklarının aleyhine bir gelişme olduğu içindir ki, bu imparatorlukların desteği ile feodal aristokrasi, burjuvaziyi *zorla* siyasi iktidardan devirdi ve iktidarı ele geçerdi. Feodal aristokrasi, hiçbir zaman kapitalist ekonomiyi ortadan kaldırıp, yerine eski düzeni getiremezdi ve nitekim getirememiştir. Çünkü, o dönemde, ekonomiye hakim olan kapitalizmdi ve feodalite çürüyen yanı temsil ediyordu. Buradaki, siyasal iktidar değişikliğidir. Ekonomik ve sosyal yapıda bir geri dönüş değildir. «Sosyal-emperyalizm» teorisine bir dayanak sağlamaz. Çünkü; *birincisi,* burada bir sınıflı toplumdan bir başka sınıflı topluma geçişte; burjuva devriminin, *siyasi* iktidarın ele geçirilmesiyle *son bulması* söz konusudur. Yani, kapitalist ekonomi, feodallerin siyasi hakimiyeti altında ortaya çıkmıştır. Ve ortadan kaldırılması söz konusu değildir. *İkincisi,* burada *siyasi* iktidar, *devrik feodaller tarafından ve zorla* ele geçirilmiştir. «Sosyal-emperyalizm» teorisine göre ise, Sovyetler Birliği'nde «geri dönüş», devrik burjuvazi tarafından değil; «yeni burjuvazi» tarafından gerçekleştirilmiştir.

Fransa örneğinde olduğu gibi, diğer örnekler de «geri dönüş» olarak verilemez. İngiltere'de siyasi iktidarın el değiştirmeleri, kapitalizmin gelişiminin farklılığı ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan burjuvazinin güçsüzlüğü ve iktidarı uzun süre toprak aristokrasisiyle paylaşmış olmalarının bir ürünüdür. Burada ne ekonomik ve toplumsal bir geri dönüş, ne de «alışılmışın dışında araçlar» söz konusudur.

Orta Avrupa'da ortaya çıkan proletarya devrimlerindeki geri dönüşler ise konumuzla ilgili bir örnektir. Burada da, sosyalizmin ekonomik ve toplumsal olarak kurulmasından sonra gerçekleşen bir durum söz konusu değildir. Macaristan'da proletarya diktatörlüğünün ila-

nından hemen sonra karşı-devrim saldırıya geçmiş ve proletarya diktatörlüğünü yıkmıştır. Buradaki geri dönüş; birincisi, *devrik burjuvazi tarafından zorla* gerçekleştirilmiş. İkinci olarak, kapitalist ekonominin tasfiye edilip, sosyalist ekonominin ulusal ekonominin bütün alanlarında hakimiyeti diye birşey sözkonusu olmadığı için, iktidarı ele geçiren burjuvazi, iktidarını var olan burjuva ekonomisi ile birleştirivermiştir. Halbuki, Sovyetler Birliği'nde durum böyle değildir: Bir grup insan «yeni burjuvazi yönünde gelişmiş» (Willi Dickhut) ve bunlar proletarya diktatörlüğünü, kendi «sınıf çıkarları» için kullanarak, kapitalizmi «yeniden» ve «yeni temeller üzerinde» inşa etmişlerdir (!)

«İnsanların tarihi eylemlerinin ideolojik etkilerini» ele almak ve bunu sosyal çevreden koparmak, işte insanı bütün tarihi alt-üst etmeye götürür.

Marksizmin toplumsal hareketi nasıl açıkladığını, alt-yapı ile üst-yapı arasındaki diyalektik ilişkiyi nasıl ortaya koyduğunu ve üst-yapının rolünü nasıl belirlediğini açklayarak konuyu bitirelim.

Materyalizm, toplumsal gelişmeye doğal tarihin bir süreci olarak bakar. Yani, toplumsal ilişkileri üretim ilişkilerine ve üretim ilişkilerini de üretici güçlerin gelşme düzeyine indirger. Ve marksizme göre:

> «Tarihte toplumun ve devletin bütün ilişkileri, bütün dini ve hukuki sistemler, ortaya atılan bütün teorik görüşler, ancak bütün bunlara denk düşen çağların maddi yaşam koşulları belirlendiğinde ve maddi yaşam koşullarından tümdengelim yoluyla türedildiğinde kavranabilir.» (F. Engels, Karl Marx'ın Ekonomi Politiğin Eleştirisine Önsöz; Marx/Engels, Devlet ve Hukuk Üzerine; May Y. sy. 37)

Lenin'in deyişiyle, «böyle bir görüş olmaksızın hiçbir toplumbilim olmaz» Üretim ilişkileri, üretici güçlerin durumuna uygun olduğunda üretici güçler gelişirler. Fakat, *her zaman* mevcut üretim ilişkileri, üretici güçlerin gelişiminin gerisinde kalırlar ve onun gelişmesine köstek olurlar. İşte, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında ortaya çıkan bu çelişki toplumsal hareketin *temel çelişkisidir*. Toplumsal hareket *her zaman* üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında bir uygunluğun sağlanması

yönündedir. Stalin'in *üretici güçler ile üretim ilişkileri arasında zorunlu uygunluk yasası* adını verdiği bu görüş, Marksizmin temellerinden biridir. Marx, bu konudaki görüşlerini şöyle açıklıyor:

«Varlıkların sosyal üretiminde insanlar, aralarında belirli, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. **Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli sosyal bilinç şekillerine tekabül eden bir siyasi ve sosyal üstyapının üzerinde yükseldiği somut temeli teşkil eder.** Maddi hayatın üretim tarzı, sosyal, siyasi ve genel olarak entelektüel hayat sürecini şartlandırır. İnsanların varlığını tayin eden şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilinçlerini tayin eden sosyal varlıklarıdır. **Gelişmelerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle ya da bunların hukuki ifadesinden başka birşey olmayan mülkiyet ilişkileriyle çelişkiye düşerler. Bu ilişkiler, üretici güçlerin gelişmesinin sonu olmaktan çıkıp, bu gelişmenin önünde engeller niteliğine bürünürler. O zaman toplumsal devrim çağı başlar.** İktisadi temeldeki değişme, koskocaman üstyapıyı, büyük ya da az hızla devirir... İçerebildiği bütün üretici güçler gelişmeden önce bir sosyal şekillenme asla yok olmaz; **yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bu ilişkilerin maddi varlık şartları eski toplumun bağrında çiçek açmadan asla gelip yerlerini almazlar.** Onun içindir ki, insanlık, kendi önüne ancak çözüme bağlayabileceği meseleleri koyar, çünkü yakından bakıldığında, her zaman görülecektir ki, **meselenin kendisi, ancak onu çözüme bağlayacak olan maddi şartların mevcut olduğu ya da gelişmekte olduğu yerde ortaya çıkar.»** (Karl Marx, Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı-önsöz, Sol Y. sy. 23-24, abç.)

Lenin, Marx'ın bu görüşlerini «Materyalizmin temel tezlerinin tam bir formülasyonu» olarak değerlendiriyor. Marx için önemli olan şey, toplumsal hareketi yöneten yasaları bulmaktır ve onun için özellikle önemli olan şey ise değişme yasası, ele alınan görüngülerin gelişmesi, bir üretim tarzından -yada ona adını veren bir *üretim ilişkileri* sisteminden- *yeni ve daha yüksek* bir üretim tarzına geçişlerdir. Lenin, Marx'ın neyi araştırdığını şöyle belirliyor:

«Böyle bir araştırmanın bilimsel değeri (**Kapital** sözkonusu-**Kurtuluş**), **belli bir toplumsal organizmanın kaynağını, varlığını, gelişmesi ve ölümünü ve bir başka daha yüksek organizmanın onun yerine geçişini düzenleyen özel (tarihsel) yasaları ortaya çıkarmasındadır.»** (V.İ. Lenin; «Halkın Dostları» kimlerdir? Sol Y. sy. 46, abç)

«Sosyal-emperyalizm» teorisinin de komünizmin 'ilk' evresini, yani, sosyalizmi ele alırken göz ardı ettiği, tahrif ettiği yer burasıdır. Proletarya devrimini, kapitalist ekonomideki değişmelerden; proletarya diktatörlüğünü, sosyalist ekonomiden ayrı, bağımsız, «kendiliğinde şey» olarak ele almaktadır. Bundan dolayı *üretim ilişkilerinin* durumu komünizmin «üst» evresine dek ikincil, siyaset ise birincil olarak getirilmektedir. İşte örneği; Mao Tse-tung şöyle diyor:

> «Sosyalist toplum oldukça uzun bir tarihi dönemi kapsar. Sosyalizmin tarihi döneminde... kapitalizme geri dönüs tehlikesi vardır.» (Leninizm mi, sosyal-emperyalizm mi? Kıvılcım Y. sy. 8)
>
> «Burjuvazinin... temsilcileri, bir avuç karşı-devrimci revizyonisttir. Şartlar olgunlaştığı zaman * iktidarı ele geçirecekler ve proletarya diktatörlüğünü bir burjuva diktatörlüğüne çevireceklerdir.» (age. sy. 8)

Üst-yapı; yani, politika, felsefe, edebiyat, hukuk, devlet vb. alt-yapının basit birer izleyecisi olarak, pasif bir öğe olarak ele alınabilir mi? Hayır, ele alınamaz. Üst yapının çeşitli öğeleri hem birbirlerini, hem de alt-yapıyı *etkilerler*. Dolaysıyla, toplumsal hareket üzerinde etkide bulunurlar; toplumsal hareketi hızlandırabilir, engelleyebilir; kimi yollarını tıkayıp, kimi yollarını açabilirler. Ekonomik temelde oluşan değişimler üzerinde olumlu ya da olumsuz *etkide* bulunurlar. Ancak, hareketi durduramazlar, onu geri çeviremezler. Bu konuyu Engels şu şekilde açıklıyor :

> «... Politika, hukuk, felsefe, din, edebiyat, sanat vb. alanlardaki gelişmeler, hep ekonomik gelişmeye **dayanır.** Ama bunlar aynı zamanda hem birbirlerini hem de ekonomik temel **etkilerler.** Ekonomik durumun 'biricik neden' ve 'tek başına etkin öğe' olup, bunun dışında kalan her şeyin salt edilgen bir rol oynadığı söylenemez. **Aslında son toplamda ağırlığını koyan ekonomik zorunluluk temelinde bir karşılıklı etkileşim söz konusu olur.»** (F. Engels, Walter Borgius'a mektup; Marx/Engels, Devlet ve Hukuk Üzerine, May Y. sy. 40, abç.)

Görüldüğü gibi üst yapı ekonomik temeli *etkileyen*, alt yapı (üretim ilişkileri) belirleyen olarak alınmakta-

---

* Mao'nun belirttiği «şartlar», **hangi şartlardır? Açıktır** ki, Mao'nun bundan anladığı **üretim ilişkileri** değildir. Ya da bir başka deyişle, alt-yapının durumu değildir. Çünkü, böyle bir şeyi anlasaydı: Sovyetler Birliği'ni, «burjuvazinin diktatörlüğü» altında emperyalist bir ülke olarak değerlendirmezdi.

dır. Yine burada alt yapı, üst yapı ilişkisi son derece açık ve güzel bir şekilde ortaya konulmuştur: *Alt yapı ile üst yapı arasında, aslında son tahlilde ağırlığını koyan ekonomik zorunluluk temelinde bir karşılıklı etkileşim söz konusudur.*

Sosyalist ekonominin tarımda, sanayide ve ticarette hakim olması ve dolayısıyla, kapitalist ekonomiyi *yeniden* üreten maddi şartlarla birlikte kapitalist ekonominin tasfiye edilmesinden sonra; ya da bir başka deyişle, komünizmin 'ilk' evresine ulaşılmasından sonra (ekonomik anlamda), *ekonomik zorunluluk,* toplumun komünizmin «üst» evresine hareketi yönündedir. Kapitalizme geri dönüş mümkün değildir. Kapitalizmde ise ekonomik zorunluluk komünizm yönünde, ya da bir başka deyişle proletarya devrimi yönündedir. Üst yapının tarihsel mücadele içindeki yerini yine Engels şu şekilde açıklıyor:

> «**Materyalist tarih anlayışına göre, tarihin son toplamda belirleyici ögesi, gerçek maddi yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir.** Bundan fazlasını ne Marx ne de ben asla ileri sürmedik. İmdi, eğer biri kalkar da, sözü geçen cümleyi, ekonomik öğenin biricik belirleyici öğe olduğu yolunda çarpıtacak olursa, bu cümleyi hiçbir anlam taşımayan soyut bir safsataya indirgemiş olur. **Gerçi ekonomik durum temeldir. Ama üst yapının çeşitli öğeleri** -sınıf mücadelelerinin siyasal biçimleri ve sonuçları, kazanılmış savaşlardan sonra zafer kazanmış sınıfça saptanan anayasalar vb.- **hukuki biçimler, ve hatta bütün bu gerçek mücadelelerin mücadeleye katılanların beyinlerindeki yansıları** (yani, düşünceler fikirler-KURTULUŞ) *, **siyasi, hukuki, felsefi teoriler, dini görüşler ve bunların birer dogma sistemine dönüştürülmeleri de tarihsel mücadelenin akışını etkilerler; çoğu zaman da bu mücadelelerin biçimini birinci derecede belirlerler. Bütün bu öğelerin karşılıklı etkileşimi içerisinde, sayısız rastlantıların (...) arasında ekonomik hareket, zorunlu bir öğe olarak kendisini dayatır.»** (Joseph Bloch'a mektup, F. Engels; Devlet ve Hukuk Üzerine Marx/Engels, May Y. sy. 41-42, abç.)

---

* Engels; fikirler, tarihsel mücadelelerin akışını **etkiler** derken: Yao ven-yuan «kapitalist fikirlerin dolu dizgin yayılması»ndan hareketle «revizyonist çizgiyi izleyen bazı kesimlerde mülkiyet sisteminin **niteliği»** değişir, «kapitalist sömürü olguları doğar» demektedir. Dolayısıyla fikirlerin, tarihsel mücadelelerin akışını belirlediğini söylemiş ve idealizme düşmüş olmaktadır.

Buradan şu sonuçlar çıkmaktadır: *Birincisi*; tarihin son tahlilde *belirleyici* öğesi, gerçek maddi yaşamın üretimi ve yeniden üretimdir. *İkincisi;* üst yapının çeşitli öğeleri, *tarihsel mücadelelerin akışını etkiler*. *Üçüncüsü;* üst yapının çeşitli öğeleri çoğu zaman, *tarihsel mücadelelerin biçimini birinci derecede belirlerler*.

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, idealist tarih anlayışının «yeni» bir tekrarından başka bir şey değildir. Dolayısıyla, tüm idealist tarih anlayışlarında olduğu şekilde; yalnız, buraya kadar açıkladığımız gibi, *toplumsal değişiklerin açıklanmasında* «insanların tarihi eylemlerinin ideolojik etkilerini» belirleyici olarak almakla kalmıyor; aynı zamanda, «yığınların eylemini ve bu eylemlerin başarısını garantileyen nesnel şartları göz ardı» ediyor, tarihi *kahramanlara* yaptırıyor. Bu *temel* hata, volantrizm (iradecilik) ve determinizm (gerekircilik) arasındaki diyalektik ilişkinin kavranamamasından, tahrif edilmesinden kaynaklanıyor. Şimdi sorunun bu yanını ortaya koymağa çalışalım.

2) «Sosyal-emperyalizm» teorisyenlerine göre, Sovyetler Birliği'nde «geri dönüş»ün başlangıcı olarak alınan «*karşı-devrim*», «alışılmışın dışındaki araçlarla» gerçekleşmiştir. Bu araçları yukarıda bu teorisyenlerden şöyle çıkarmıştık: Demagoji, iftira, entrika, alçaklık, kapitalist fikirlerin dolu dizgin yayılması, vurgunculuk, yolsuzluk, hırsızlık, rüşvet, gizlenmek, vb!

Yine «sosyal-emperyalizm» teorisyenlerine göre, Sovyetler Birliği'nde «geri dönüş», «bir avuç karşı devrimci revizyonist» (Mao), «bir avuç insan» (Yao Venyuan), «iktidardaki *kapitalist yolu seçen bir avuç Parti yetkilisi*nin Parti ve hükümet yönetimini ele geçirmesiyle» (ÇKP), «Sovyet Komünist Partisi'ne gizlenmiş bir kapitalist yolcu» tarafından gerçekleştirilmiştir!

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri de, yukarıda açık olarak görülebileceği gibi, yığınların eylemini göz önünde bulundurmamakta; «geri dönüş»ü açıklarken (!), iki devrim yapmış, çetin sınıf mücadeleleri içerisinde, burjuva devlet cihazını parçalayarak proletarya diktatörlüğünü kurmuş olan Sovyetler Birliği proletaryasını

unutmaktadırlar. «Sosyal-emperyalizm» teorisyenlerine göre; toplumu ileri ya da «geri» iten, daha doğrusu, toplumun ileriye gidişini engellemeye çalışan, ya da toplumu er geç ileri götürecek olanın, kitleler, sınıflar *değil;* demagoglar (!), yüzüne sosyalist maskesi takarak kitleleri aldatmayı başarabilen üç kağıtçılar (!), Kruşçev gibi Stalin'e yağ çekip, O'nun gözünü boyayabilen ve bu şekilde de SBKP içerisinde gizlenebilen (!) entrikacılar, vurguncular, hırsızlar, yalancılar, iftiracılardır! Yani «kötü» (!) insanlardır! Dünyanın ilk sosyalist toplumunun inşa edildiği, *proletarya diktatörlüğü'nün* olduğu bir ülkeyi, Sovyetler Birliğini, Mao'nun deyimiyle «bir burjuva diktatörlüğüne, faşist Alman tipinde bir diktatörlüğe, Hitler tipinde bir diktatörlüğe» geri çeviren bu insanlar, bu bir avuç insan, burjuvazinin kahramanlarıdırlar (!). Hem de öyle kahramandırlar ki, tarihte bir benzerleri daha yoktur! «Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, bu «gerçeği» şöyle teslim ediyorlar:

> «Kruşçev-Brejnev dönek kliği, karşı-devrimci hükümet darbesini uygulayarak, **hiç bir emperyalistin ya da gericinin yapamayacağı bir işi yerine getirdiler.** Stalin'in söyledliği gibi, **«Bir kaleyi zaptetmenin en kolay yolu, onu içerden teslim almaktır.»** * Ondört devletin silahlı müdahalesini, Beyaz Muhafızlar isyanını, Hitler'in milyonlarca askerinin saldırısını ve emperyalistlerin sabotajlarını, yıkıcı faaliyetlerini, ablukalarını ve her çeşitten emperyalist kuşatmayı alt eden sosyalizm kalesi, **nihayet (!) içerden bu bir avuç dönek tarafından ele geçirildi.»** (Leninizm mi, Sosyal emperyalizm mi?, Renmin Ribao, Hongqi ve Jiefangjun Bao gazeteleri yazı kurulu; Kıvılcım Y. sy. 14, abç)

Görüldüğü gibi «sosyal-emperyalizm» teorisyenleri kitleleri tamamen unutmuşlar, sübjektivizme düşmüşlerdir. Bütün idealist tarih anlayışlarında olduğu gibi, yığınların eylemi ve bu eylemlerin başarısını garantileyen nesnel şartların somut bir analizi söz konusu değildir. Bu anlayışla yola çıkarsak; kapitalizmden komünizme geçişte de niçin bu yol kullanılmasın? Bu yolu savunanlarla «sosyal-emperyalizm» teorisinin ayrıldığı yer

---

* *Stalin'in sözlerinin buradaki anlamı nedir? O'nu «barışçıl geçiş»* kolay yolunun (!) günümüzde uygulanabilir (!) olduğunu söyleyenlerle aynı kefeye koymak demektir. Bu Stalin'i tahrif etmek değil de nedir?

neresidir? Bu yolu savunan revizyonistler de, burjuva devlet cihazının parça parça ele geçirilebileceğini, «devletin demokratikleştirilmesi» yoluyla, «İleri demokrasi» (!) ye ulaşılabieceğini ve bunun sosyalizme giden yolda zorunlu bir durak olduğunu savunmaktadırlar. Burjuvazinin kalesi, kapitalizmin kalesi, niçin «içerden bir avuç kahraman proleter devrimci tarafından ele geçirilmesin?» Bu, «aman çocuğum sen birşeye karışma, rengini belli etme; okulunu bitir, işine gir, bir mevki sahibi ol; ondan sonra devrimciliğini göster, yapacağını yap» diyen ve bu şekilde «kolay yol»u gösteren küçük burjuva hikayeleri ile aynı bakış açısı değil midir? «Burjuvazinin kahramanları Kruşçev-Brejnev» kliği de «sosyal-emperyalizm» teorisyenlerine göre; partiye girip renklerini gizlemişler, Stalin'in ölümüyle «Stalin tarzı denetimden» kurtularak, proletarya diktatörlüğünü devirip, (bu devirme de, kırıp parçalama şeklinde değil, ismini değiştirme şeklinde olmuştur!) yerine, burjuva diktatörlüğünü kurmuşlardır! (Daha doğrusu proletaryanın devlet cihazını, kendi kapitalist çıkarları için kullanmaya başlamışlardır!) Bunu yaparkende yüzlerine «sosyalist maskesi» takarak kitleleri uyutmuşlardır!

Bütün bu saçmalıkları proletaryanın dünya görüşü olarak, marksizm-leninizm olarak adlandırabilir miyiz? Elbette, hayır! Bunlar olsa olsa küçük-burjuva hayalleri olabilirler. Manifesto «yazılı tarih, sınıf mücadeleleri tarihidir!» diyor. «Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, *tarihten* bir kuruşluk ders çıkarmamışlardır. Tarihi, sınıflarla, yığınlarla değil; kahramanlarla «açıklamaktadırlar». Sınıf mücadelesi ile değil; kişi ya da grupların mücadelesi ile «açıklamaktadırlar»...

İdealist tarih anlayışı; insanı, onun fikirlerini ve eylemlerini yaşadığı sosyal çevreden ayrı olarak ele alır. Sosyal çevrede oluşan değişiklikleri «yaşayan fertleri»in düşüncelerine, eylemlerine bağlar. Lenin, günümüzde «yeni» Narodnikler diye adlandırdığımız «sosyal-emperyalizm» teorisyenleriyle aynı temel görüşü paylaşan Narodnik iktisatçılar, Mirtof ve Mihaylovsky'nin görüşlerini şöyle aktarıyor:

«... tarih 'teker, teker, tek başlarına savaşan fertler'in eseridir... Tarih hedeflerini tayin eden tarihteki, olayları doğanın ilkel güçleri ve tarihi şartlar tarafından çıkarılan engeller arasında ileri (veya geri-**KURTULUŞ**) doğru iten herhangi bir mistik kuvvet değil, fert denilen bu canlı varlıktır.» (V. İ. Lenin, Halkçı İktisat, Birlik Y. sy. 98)

Lenin şu soruları soruyor :

«Yazara göre (Narodnikler-K.), yaşayan fert, olayları, tarihi şartlar ve ilkel güçler tarafından çıkarılan birçok engel arasından ileriye doğru itmektir. İyi ama, **bu 'tarihi şartlar' neden ibarettir?»** (age. sy. 99, italikler bize ait)

«Bay Mihayilovsk'ye göre, tarih 'bütün düşünceleriyle ve bütün duygularıyla yaşayan fert'in eseridir. Çok doğru. Peki, ama, **bu düşünceleri ve duyguları tayin eden şey nedir?»** (age. sy. 109, italikler bize ait)

Materyalistler bu sorulardan birincisine; tarihi şartların birtakım zıtlıklara dayanmakta olduğunu, insanın bir sosyal çevrede ve bir sosyal sınıf içerisinde yer almakta olduğunu, insan iradesinden bağımsız olarak meydana gelen objektif süreçlerin bir yansıması olan bu durumun, bünyesinde, *yeni*'yi barındırdığını, ve hareketin, eskinin yerini yeninin alması yönünde olduğunu belirterek cevap verirler. İdealistler, bu şartlar, «yaşayan başka fertler»in eseridir şeklinde cevap verirler. Yaşayan fert, yaşayan başka fertlerin çıkardıkları birçok engel arasından, tarihi ileriye doğru itmektedir!

Materyalistler sorulardan ikincisine; bu düşünce ve duygular ferdin zihni hayatının maddesi ve konusu olan bir sosyal çevreden («fikirlerinde ve duygularında» olumlu ya da olumsuz bir tarzda yansıyıp, ferdi, filan ya da falan sosyal sınıfı temsil eder hale getiren çevreden) doğar şeklinde cevap verirler. İdealistler, bu fikirleri sosyal çevreden ayırırlar. Ancak, hemen belirtmemiz gerekir ki, bir fikir (ya da, bir bütün olarak üst-yapı) kendisini ortaya çıkaran maddi şartlar değişip, yerini yeniye bıraktığında hemen ortadan kalkmaz, böyle bir durumda *kalıntı* haline gelmiş demektir. Aynı şekilde, fikirler de madde üzerinde *etkili* olurlar. *Kalıntı*'ların «kendi» maddi temellerini, *yeni ve daha yüksek maddi temel*'i yıkarak ortaya çıkarmaları diye birşey söz konusu olamaz. Böyle bir şeyi iddia etmek idealizmdir. İşte «sosyal-emperyalizm» teorisyenlerinin düştüğü hata:

«Sağ revizyonistler **kapitalist kalıntıları** ebedileştirmeyi arzulamaktadırlar. **Bu şekilde** Sovyet revizyonistleri **sosyalizmi yok ettiler ve kapitalizme tam olarak geri döndüler.»** (Willi Dickhut-S.B.K.R. Komün Y., sy. 30, italikler bize ait)

Marx, şöyle diyor :

«İnsanlar kendileri için şu ya da bu biçimde bir toplum seçmekte asla özgür değillerdir.» (Marx/Engels, Devlet ve Hukuk Üzerine; May Y. sy. 38)

Engels de şöyle diyor :

«... İnsanlar tarihlerini bizzat yapmaktadırlar» (age. sy. 40)

Bu iki görüş arasında bir çelişki yok mudur? Hayır, yoktur. Çünkü, bu görüşler, bir ve aynı dünya görüşünün iki yanını; Marksizmin determinist ve volantirist yanlarını ifade etmektedirler. Marksizmin bu iki yönü arasındaki diyalektik ilişkiyi Engels şu şekilde ortaya koymaktadır:

«... insanlar tarihlerini bizzat yapmaktadırlar. Şu var ki, insanlar bunu, kendilerini şartlandıran hazır bir çerçevede ve **başka politik ve ideolojik şekillerce ne denli etkilenirlerse etkilensinler, son toplamada, ekonomik ilişkilerin aralarındaki asıl belirleyici ögeyi, asıl kalın ve sürekli çizgiyi oluşturduğu 'hazır fiili ilişkiler'** (üretim ilişkileri-**KURTULUŞ) temeli üzerinde gerçekleştirirler.»** (age. sy. 41, abç)

Bir sosyalist ülkede burjuva ideolojisi, bir kalıntı durumuna geldiğinde, özel mülkiyetten kaynaklanan psikoloji ve ahlâk türünün kalıntıları ile birlikte varlığını sürdürür. Çünkü, komünist bilincin toplumda hakim duruma gelmesi, ancak, komünizmin «üst» evresinde mümkündür. Bundan dolayı, kapitalizmi geri getirmek isteyenler olduğu gibi, bunlara yenileri de eklenebilir. Ancak hemen sormamız gerekmektedir: Bu insanların «isteklerini» hayata geçirebilmelerini, eylemlerinin başarısını hangi koşullar sağlar, bu eylemlerin bir karşı eylemler deryasından kaybolmuş, tek başına bir eylem olarak kalmamasının güvencesi nedir? Eğer, kapitalizm ekonomiden tasviye edilmiş ve yerini sosyalist ekonomi almış ise *bu eylemlerin başarılı olabilmesinin koşulları ortadan kaldırılmış* demektir. Bu insanlar, eylemleriyle, topluma ve onun gelişimine pek çok zarar verebilirler. Ancak, «eski cennet»lerine bir daha kavuşma olanakları

yoktur. Çünkü, *maddi şartlar değişmiştir.* Bir kez daha hatırlatalım, Marx şöyle diyor :

«... Bizim görüşümüz... her tarihi gelişme aşamasında, belirli bir ekonomik sonucun ortaya çıkmış olduğunu; belirli bir üretim güçleri topluluğunun bulunduğunu; insanlarla insanlar ve doğayla insanlar arasında belirli bir tarihi ilişkinin (üretim ilişkisinin-K.) kurulduğunu ileri sürer. ... *kuşakların kendilerinden önce hazırlanmış olarak* buldukları bu hayat koşullarıdır ki, tarihte periyodik bir şekilde ortaya çıkan **devrim sarsıntılarının, bütün devrim sarsıntılarının bütün varolan düzeni altüst edip edemeyeceği konusunda son sözü söylerler.»** (Marx/Engels, Alman İdeolojisi, Taban Y. sy. 53-54, abç.)

«Kapitalist fikirli» insanların eylemleri başarısızlığa uğratılmıştır, çünkü, onların sınıf olarak varlıklarını sürdürebilmelerinin maddi temeli ortadan kaldırılmıştır.

Toplumun kapitalizme geri dönmesi mümkün değildir. Toplumun hareketi komünizmin «üst» evresi yönündedir. Bu da kendiliğinden değil, proletarya öncülüğünde insanların bilinçli çabasıyla, çeşitli engellerin arasında gerçekleşecektir. Bu, *tarihsel zorunluluktur.* Eğer, henüz kapitalizmi ve dolayısıyla burjuvaziyi *yeniden* üreten koşullar ortadan kaldırılmamış ise, kapitalizme geri dönüş mümkün olabilir.

Stalin, iktisat kanunlarının niteliğini açıklarken determinizm-volantirizm ilişkisini de koyuyor:

«Üretim ilişkileri ile üretici güçlerin karakteri arasındaki mutabakat iktisadi kanunu, kapitalist ülkelerde uzun zamandan beri kendisine çıkar yol aramakta, engelleri zorlamaktadır.

«Eğer bu kanun, şimdiye kadar bu engelleri aşamamış, ve serbestliğe erişememişse, toplumun geri kuvvetlerinin en enerjik direnmesiyle karşılaştığından ötürüdür. Burada ekonomik kanunların bir diğer özelliği belirmektedir. Tabiatta yeni bir kanunun keşfi ve tatbiki engelsiz vuku bulmasına karşılık, ekonomik alanda toplumun gerileyen kuvvetlerinin çıkarlarına dokunan yeni kanunların keşfi ve tatbiki, bu kuvvetlerin en enerjik direnmesiyle karşılaşırlar. **Demek ki bu direnmeyi yenebilecek bir sosyal kuvvete ihtiyaç vardır.»** (J. Stalin, Sosyalist Ekonominin Meseleleri, Sol Y. sy. 12, italikler bize ait)

Bu konuyla ilgili Marxda şunları söylüyor:

«Tüm bir altüst olmanın maddi ilkeleri, hem mevcut üretici güçler hem de devrim yapacak bir kütlenin oluşmasıdır... Eğer bu durum sözkonusu değilse, pratik gelişme açısından, böyle bir alt üst olmanın sadece **fikir** olarak

binlerce kere tekrar edilmesi... komünizmin tarihinin bize gösterdiği gibi hiçbir önem taşımaz.» (Alman İdeolojisi, sy. 54, italikler bize ait)

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri geri dönüşü «ispatlarken», sosyal kuvvet yerine, bireysel kuvveti; kitlelerin, proletaryanın iradesi yerine, bireylerin -bir avuç karşı-devrimci revizyonistin- iradesini koymaktadırlar. Böylece marksizmin üç oluşturucu unsurundan biri olan *sınıf mücadelesi* yerine, kişilerin mücadelesini koymaktadırlar. Bu temel hataları; yani, determinizm ile volantirizm arasındaki ilişkiyi kaybetmeleri, onları; hükümet değişikliğini karşı-devrimle özdeşleştirmeye; (bu teorisyenlerin karşı-devrim olarak getirdikleri, bir üretim tarzından geri bir üretim tarzına dönüştür) kansız kavgasız bir geri dönüş mantığına vardırmaktadır. Ayrıca, bu anlayış Çin'in iç işlerinde de yansımakta, sorunlara volantirist bir anlayışla yaklaşılmaktadır. «Proleter Kültür Devrimi» adı altında Çin'de yapılanların *Kültür Devrimi* ile ilgisi yoktur; volantirizmin en açık örneklerini burada görmek mümkündür. Çünkü, determinizm ile volantirizm arasındaki ilişkinin kavranması, doğrudan doğruya sınıf mücadelesine ilişkindir. Lenin bu konuda şöyle diyor :

«İnsan davranışlarının zorunlu kılındığını ileri süren... gerekircilik (determinizm) fikri, hiçbir biçimde insanın aklını ya da vicdanını, ya da eylemlerini değerlendirmeyi ortadan kaldırmaz. Tam tersine, ancak gerekirci görüş, istediğiniz her şeyi özgür iradeye yüklemek yerine, tam ve doğru bir değerlendirmeyi mümkün kılar. Bunun gibi, **tarihsel zorunluluk fikri de, tarihte bireylerin rolünü biraz olsun sarsmaz; bütün tarih, kuşkusuz faal kişiler olan bireylerin eylemlerinden oluşmuştur. Bir bireyin toplumsal faaliyetini değerlendirirken ortaya çıkan gerçek soru şudur: onun eylemlerinin başarısını hangi koşullar sağlar, bu eylemlerin bir karşı eylemler deryasında kaybolmamasının güvencesi nedir?... Sorunun... yanıtı... proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesidir.** (Yani, sınıf mücadelesi'dir.-**KURTULUŞ**)» (V.İ. Lenin, 'Halkın Dostları' kimlerdir?, Sol Y. sy. 38, (abç)

«Sosyal-emperyalizm» teorisi determinizm ile volantirizm ilişkisini bu şekilde koymuyor, determinizmin tarihsel yerini ve önemini abartıyor. Bundan dolayı, Sovyetler Birliği'nde geri dönüş'ü «açıklarken», «alışılmışın dışında araçlar» diye sübjektif kategorileri öne sürüp,

kansız, kavgasız bir geri dönüşün olduğunu belirtiyor. Bu, sınıf mücadelesinin inkarı demektir. Çürüyeni yıkmak «barışçı» olmuyor da, tarihin tekerleğini tersine çevirmek «barışçıl» olabiliyor. Onları düz mantıkları, işte buraya kadar vardırabilmektedir. Bu konuda ise Marx, soruna en açık cevabı veriyor :

> «Toplumsal bir hareketin, siyasal bir hareketi dışında bıraktığı söylenmemeli. Ayni zamanda toplumsal olmayan hiçbir siyasal hareket yoktur. Ancak artık sınıfların ve sınıf uzlaşmaz karşıtlıklarının bulunmadığı bir düzende **toplumsal evrim,** siyasal **devrimi** zorunlu kılmaktan geri duracaktır. O zamana kadar, **toplumun her yeniden kuruluşunun arifesinde toplumsal bilimin son sözü daima şu** olacaktır: **Kavga veya ölüm; kanlı mücadele veya yok olma. Karşıkonmaz biçimde işte böyle konmuştur sorun.»** (K. Marx, Sosyoloji ve Felsefe, sy. 281, abç)

Şimdiye kadar söylediklerimizi özetlersek: Toplumsal hareketi ileriye götürebilmek, toplumun gerileyen kuvvetlerinin enerjik direnmesini kırabilmek için, bir sosyal kuvvete *(sınıfa)* ihtiyaç vardır. Bu sosyal kuvvetin mücadelesi -hareketi- siyasal bir harekettir. Dolayısıyla siyasal hareketle ekonomik hareket arasında *ekonomik zorunluluk temelinde* bir karşılıklı etkileşim vardır. Sınıfların ve sınıf uzlaşmaz karşıtlıklarının *bulunduğu* bir toplumun ekonomik hareketi, siyasal hareketi doğurur, siyasal hareket ekonomik hareketi tamamlar. Sınıflı bir toplumda, toplumsal evrim, siyasal bir devrim olmaksızın ilerleyemez. Kapitalizm, proletaryayı ve onun devriminin objektif şartlarını ortaya çıkarmıştır. Proletarya, devrimin objektif zorunluluğunun bir sonucu olarak burjuva devlet cihazını parçalar, proletarya diktatörlüğünü kurar * Böylece komünizmin «üst» evresine dek sürecek olan devrimi *başlatır.* Sömürücü sınıfları, sosyalist ekonomiyi ulusal ekonomide hakim kılarak tasviye eder; bu sınıfların kalıntılarını ve şehir -kır, kafa emeği- kol emeği çelişkilerinden kaynaklanan *işçi sınıfı, köylü sınıfı,* ve *aydınlar* arasındaki farklılıkları; söz konusu çelişkileri çözmek, komünist bilinci yerleştirmek ve üretici güçleri geliştirmek suretiyle tasviye eder.

---

* Proletarya bunu kendiliğinden bir şekilde değil, somut şartların somut tahlili ve marksizm-leninizm temeline dayanan bir siyasal parti öncülüğünde yapabilir. Proletaryanın siyasal hareketi olmaksızın devrim mümkün değildir.

3) «Sosyal-emperyalizm» teorisi bu temel yanılgılarından dolayı, bilimsel bir tarih anlayışı savunmamaktadır. Materyalist tarih anlayışının keşfiyle «genel bilimsel yineleme ölçütü»nün ortaya çıktığı gerçeğini sözde reddetmemekle birlikte, yukarıdan da açık olarak anlaşılabileceği gibi, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde materyalist tarih anlayışının tam tersini savunurken, bir yandan da bu anlayışa dayanarak ilkel komünal, köleci, feodal, kapitalist toplumları açıklamaktadırlar. Böylece ortaya iki tarih anlayışı çıkmaktadır: Proletarya devrimine kadar materyalist tarih anlayışı, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde bunun tam tersi!

Çünkü, komünizmin «üst» evresine kadar politikanın, «fikirlerin» (üst yapının) belirleyici olduğunu; bu dönemde, kitlelere, proletaryaya rağmen kişilerin, ya da grupların, tarihin tekerleğini tersine çevirebileceklerini iddia etmiş oluyorlar. Komünizmin «üst» evresine kadar burjuvazi-proletarya arasındaki uzlaşmaz çelişkinin, sosyalist toplumun «kaderini tayin eden» çelişki olduğunu söylemek suretiyle de, sosyalist toplumun yalnız siyasal olarak değil, ekonomik olarak da *yeni bir nitelik* olduğu gerçeğini çarpıtan «katkı»ları ile *Hegel idealizmine* ulaşıyorlar. Böylece ortaya çıkan durum şudur : *Tarihi materyalizm* sosyalizm öncesi toplumlar için geçerlidir; sosyalizm için ise: *Hegelci idealizm!*

Tarihi materyalizmin kategorileri içerisinden birini (üst yapıyı) bütünden koparıp, keyfi olarak önemini abartmak suretiyle materyalist tarih anlayışını çarpıtmakta, tahrif etmektedirler.

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, yalnız tarihi materyalizmin kategorilerini değil, ekonomi politiğin kategorilerini de tahrif etmektedir. Bunları ileride yeri geldikçe açıklayacağız.

Marx ve Engels, kendi tarih anlayışlarının neyi değiştirdiğini şöyle anlatıyorlar :

> «Bu görüş (materyalist tarih anlayışı-**KURTULUŞ**), idealist tarih anlayışı gibi, her çağ için açıklayıcı bir kategori arayıp bulmaz; bu görüş, her zaman, tarihin **gerçek** zemini üzerinde araştırmalar yapar; pratik etkinliği idea ile açıklamaz, idelerin ortaya çıkışını maddi pratik ile açıklar.» (Marx/Engels, Alman İdeolojisi; Taban Y. sy. 53.)

Marx, ekonomik alanı, toplumsal yaşamın çeşitli alanlarından ayırmış ve *üretim ilişkilerini*, temel, en önemli, tüm öteki ilişkileri belirleyen ilişkiler olarak, diğer bütün ilişkilerden ayrı olarak ele almıştır. Çeşitli kategorileri bundan bağımsız olarak ele almanın insanı nereye götüreceğini Marx şöyle açıklıyor :

«... üretim ilişkilerinin tarihsel hareketinin, ki kategoriler bunun teorik ifadesinden ibarettirler, peşini bıraktığımız an, bu kategorilerin içinde fikirlerden, gerçek ilişkilerden bağımsız kendiliğindenci düşüncelerden başka birşey görmek istemediğimiz an, bu düşüncelerin aklını **saf aklın hareketine** bağlamak zorunda kalırız.» (Karl Marx; Felsefenin Sefaleti, Sol Y. sy. 111)

Yani, Hegel idealizmine gideriz. «Sosyal-emperyalizm» teorisyenlerinin de içine düştükleri durum budur.

Sonuç olarak:

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, gerek teorik temel olarak, gerekse teorinin gelişmesinde hareket noktası olan Sovyetler Birliği'nin ele alınışında, *materyalist tarih anlayışının* çarpıtılması ve onun yerine idealizmin geçirilmesinin bir ifadesidir.

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, revizyonizme karşı mücadele paravanası altında marksizm-leninizmin teorik temellerini revize etmektedirler.

«Sosyal-emperyalizm» teorisyenleri, bize, çeşitli toplumsal biçimlenmelerden anlamsızca tek tek unsurlar çıkararak -kapitalizmden bir şey, sosyalizmden bir başka şey alınarak- kurulmuş bir *ütopya* olan «Sovyet sosyal emperyalizmi» teorisini sunmaktadırlar. Buna dayanan bir teorinin gerçek toplumsal evrimden uzak kalmaya mahkum olduğu açıktır.

«Sosyal-emperyalizm» teorisi, «Yeni» Narodnizmin teorisidir.

Lenin, Narodnik teorisyenlere şöyle diyordu:

«Bay Mihaylovsy, Marx'ı daha az övmeli ve onu daha gayretle okumalı, ya da daha iyisi, okuduğuna ciddi eğilmelidir.» (V.İ. Lenin, 'Halkın Dostları' Kimlerdir?; Sol Y. sy. 9)

«Yeni» Narodnikler, «sosyal emperyalizm» teorisyenleri; Marx'ı, Engels'i, Lenin'i, Stalin'i daha az övmeli, ve onlar daha gayretle okumalı, ya da en iyisi, okuduklarına daha ciddi eğilmeli, ustaları ve Stalin'in tahrif etmekten vazgeçmelidirler.

KURTULUŞ

Proletarya Partisinin Çalışma Tarzı

Proletarya partisinin çalışma tarzı şüphesiz onun örgütlenme ilkelerine ve yapısına bağlıdır. *Leninist partiyi* diğer bütün küçük-burjuva sosyalist partilerinden ayıran önemli kıstaslardan biri de, onun örgütlenme ilkeleri ve örgütlenme ilkelerinden doğan çalışma tarzıdır.

Elbette ki *proletarya partileri* için tek bir örgüt yapısı yoktur. Her ülkenin proletaryasının örgütlenmesi birbirlerinden farklılıklar gösterecektir. Ve her ülkede, ortaya çıkan yeni şartlar parti örgütlenmesinin yapısında yeni durumlar ortaya çıkaracaktır. Kısacası proletaryanın örgütlenmesinin mutlak doğru bir tek yapısı yoktur. Ancak bütün *proletarya partileri* için geçerli olan marksist-leninist örgütlenme ilkeleri vardır ki, bunlar değişik ülkelerdeki *proletarya partilerinin* ve bir ülkedeki proletarya partisinin değişik dönemlerdeki örgütsel yapısının temellerini oluştururlar. Bu açıdan bütün *proletarya partilerinin* bir yeknesaklığı vardır. Birbirlerinden farklılıkları marksist-leninist parti ilkelerinin dışında olamaz.

Proletarya partisinin şüphesiz en temel ilkesi onun çağımızın tek devrimci sınıfı, proletaryanın partisi olmasıdır. Bu özellik, onu bütün diğer partilerden ayıran en önemli olgudur. *Proletarya partisinin,* proletaryanın örgütü olması olgusu sık sık çarpıtılan bir konudur. Özellikle de *proletarya partisinin* bir öncü örgütü ve bir profesyonel devrimciler örgütü olması onun sınıfsal içeriği

konusundaki çarpıtmaların çıkış kaynağı yapılır. Bu iki temelden kalkılarak proletaryanın örgütlenmesinin, proletaryanın dışındaki unsurlarla da gerçekleşebileceği kanısı yaygındır. Genellikle bu hata çoklarını proletar örgütlenmesini öğrencilerin, aydınların cılız omuzlarına yüklemeyi getirir. Bir başka kesim ise proletarya örgütlenmesinin proletaryanın örgütü olarak değil, ülkedeki bütün emekçi sınıfların temsilcisi olarak görür ki temelinden sakattır, yanlıştır.

Proletarya partisinin, yani sosyal devrimi gerçekleştirecek, kapitalist düzeni yıkıp sosyalizmi inşa edecek olan örgütün, proletaryanın sınıfsal örgütü olması bizlerin iradesine bağlı bir olgu değildir. Günümüzde tek devrimci sınıfın proletarya olması, sosyalizmin kurulması ve komünist topluma geçişte sonuna kadar kararlı tek sınıfın proletarya olması, onun örgütlenmesinin, tek devrimci parti olmasının nedenidir.

Burada karşımıza iki soru çıkmaktadır. Birincisi; *proletarya partisi* içinde proletarya dışında başka sınıflardan unsurlar olabilir mi? İkincisi ise; proletarya arasında var olan, safları proletarya ile dolu olan her siyasi örgütlenme komünist örgütlenme midir? Bu iki sorunun cevapları birbirinin zıddıdır. Birincisinin cevabı evet'tir. İkincisinin ki ise, hayır'dır.

Komünist örgütlenme içinde elbetteki proletaryanın dışındaki unsurlar da yer alabilir. Proletaryanın örgütlenmesinin profesyonel devrimcilere dayanması proleterleşmiş başka unsurlarında proletaryanın devrimci siyasi örgütünde yer almalarını sağlar. Ancak bunların proleterleşmiş olmaları en önemli kuraldır. Yoksa, parti kısa zamanda proletaryanın siyasi örgütü olmaktan çıkıp hızla bir küçük-burjuva örgütüne dönüşür.

Bir *proletarya partisinin* kuruluş ve ilk gelişme aşamasında, devrim dalgasının kabarmadığı dönemlerde; parti içinde sınıfsal kökeni itibariyle proleter olmayan unsurlar göreceli olarak daha fazla olabilir. Ama özellikle partinin güçlendiği ve devrimci dalganın yükseldiği dönemlerde *proletarya partisinin* safları öncü proleter unsurlarla dolacaktır. Tersi bir durum, partinin sağlık-

sızlığının, sosyal devrimi yapamayacağının, en azından da onu koruyamayacağının göstergesidir.

Proletaryanın öncü örgütlenmesinin temel hedefi şüphesiz tek başına sosyal devrimin gerçekleşmesi değildir. Onun korunması, geliştirilmesi ve en ileri olarak komünist topluma geçiş proletaryanın devrimci siyasi örgütünün temel hedefidir. Bu noktadan soruna bakıldığında karşımıza proletaryanın siyasi örgütlenmesinin ikili karakteri çıkar. Ve yukarıda sorduğumuz ikinci sorunun cevabı önem kazanır.

Proletarya arasında var olan, veya geniş proleter yığınları örgütlemiş olan her siyasi parti, proletaryanın partisi midir? Cevabı vermiştik: *hayır*. Eğer öyle olsaydı, geniş proleter yığınlarını örgütlemiş, hiç değilse peşine takmış her siyasi parti proletaryanın bağımsız siyasi partisi olsaydı, oligarşinin ülkemizdeki çeşitli partileri dahi proletarya partileri olabilirdi. Bunun dışında çeşitli oportünist-revizyonist örgütlenmeler zaman zaman yada uzun dönemler boyunca proletarya arasında çeşitli nedenlerle etkin olabilirler. Ancak bu da onların proletaryanın öncü örgütleri olduklarının göstergesi değildir. Nedir öyleyse bir partinin *proletarya partisi* olmasını sağlayan gösterge? Şüphesiz partinin ideolojisi en temel göstergedir. Marksizm-leninizmi eylem kılavuzu olarak kabul etmek ve pratiğe uygulayabilmek gerekir.

Proletarya partisinin önündeki ikili durum: onun hem bir öncü örgütü olması, hem de geniş bir kitle örgütü olmasıdır. Hem sınıfın öncülerinin savaş örgütü olmalıdır, öncü proleterleri sınıflar savaşı için sımsıkı örgütlemiş olmalıdır, hem de en geniş yığınları çekip, çevirebilmelidir, yönetebilmelidir. Yani, sınıf içinde en etkin durumda olmalıdır. Kuruluşunda ve ilk gelişme döneminde *proletarya partisinden sınıf* içinde böylesi bir etkinlik beklenemez. Ama varması gereken konum budur.

Hem dar, sımsıkı örgütlenmiş, öncülerin savaş birliği olmak, hem de geniş yığınları etkilemek, yönlendirmek ve alabildiğince geniş bir yığın örgütü olmak. *Proletarya partisinin* bu birbiriyle çelişik gibi görünen ikili

yapısının çözümü onun örgütsel yapısında ve çalışma tarzındadır. *Proletarya partisinin* bu ikili yapısı içinde ağır basan yan, onun öncüler örgütü olmasıdır. Belirleyici yan budur.

Açıktır ki, her yığınsal eylem için, öncülük en kesin, en temel şarttır. Önderlikten mahrum bir yığınsal eylemin başarısı mümkün değildir. Sosyal devrimler içinde aynı şey söz konusudur. Çağımızda sosyal devrimlerde proletaryanın sınıfsal önderliği olmadıkça ve proletaryanın kendi öncü siyasi örgütü, *proletarya partisi* olmadıkça, sosyal devrimin zaferi gerçekleşemez.

Proletarya partisinin öncülüğünün şartları ise onun marksist-leninist ideolojisi, devrimci programı ve kendi önderliğidir. *Proletarya partisi* eğer marksizm-leninizmi canlı bir şekilde savunmuyorsa, onu ülkesinin şartlarına doğru bir şekilde uygulayıp devrimci bir programa sahip olamamışsa ve en yetkili, etkili ve deneylerden geçmiş bir merkezi önderliğe sahip değilse geniş yığınları başarıyla yönetmesi ve sosyal devrimi gerçekleştirmesi beklenemez.

Proletarya partisinin önderliği, partinin en geniş organik birleşimini temsil edebilmeli ve yığınlarla en sağlam ilişkilere sahip olabilmelidir. Merkezi önderlik ile partinin bütünü arasındaki sağlıklı işleyiş ise ancak demokratik-merkeziyetçilik ile sağlanabilir.

Demokratik-merkeziyetçilik partinin işlerliğini sağlamada sihirli bir değnek değildir. Ancak doğru bir biçimde ele alınıp, doğru bir biçimde parti hayatına uygulandığı takdirde parti işlerliğini sağlayacak olan bir yöntemdir. Dünya komünist hareketinin geçmişinde olduğu gibi, günümüzde de ve ülkemizde de demokratik-merkeziyetçi yöntemin iki yanından birinin abartılması bu yöntemi işlemez hale sokar.

En kısaca, merkeziyetçilikten anlaşılan, bütün yetkinin bir birimde daha da kötüsü bir tek kişide toplanması değildir. Bu bürokratik bir yapıdır. Örgütün işlerliğini bozup, onu kısır bir döngüye sokacak olan bir tutumdur. Demokrasiden anlaşılan ise sınırsız tartışma özgürlüğü değildir. Böyle bir ortam örgütün laçkalığını, işlemezliğini getirir. Demokrasi adına her kararın alın-

masının sınırsız tartışılması ne kadar yanlışsa, örgütü ne kadar işlemez yaparsa, tersine, yani merkeziyetçilik adına kararların bir birim yada kişi tarafından hiç tartışmasız alınması ve uygulatılması da o kadar yanlıştır.

Birinci durumda, demokrasinin yanlış uygulanması halinde, partinin karar alması mümkün değildir. Bu, örgütün iş yapamaması demektir. İkinci durumda ise, merkezi yanın tek başına işlemesi durumunda ise merkezi organlar kararlarını alırlar fakat uygulatamazlar. Olsa olsa kararı alan ve kararı uygulayan aynı birim, aynı organ veya aynı kişi olur. Böyle bir örgüt ise kısa zamanda çökmeye mahkûmdur.

Partinin oluşması dönemlerinde demokratik-merkeziyetçi işleyişin merkeziyetçi yanı daha ağır basar. Bu, henüz yeterince örgütlenmemiş, burjuvaziye karşı yeterince güçlü önlemler alamamış ve yeni örgütlenmekte olduğu için demokratik yanını yeterince işletme olanaklarından yoksun olan bir hareket için mümkündür. Ama bu durumda dahi, kendisini yetkili kılan her organ en kısa zamanda, olanakları azami ölçüde zorlayarak hareketin demokratik-merkeziyetçi işleyişini gerçekleştirmek zorundadır. Yoksa çarpık yapı partinin örgütlenmesine daha en baştan sızacak ve kalıcı bir biçimde yerleşecektir. Partinin oluşma dönemlerinde komünistlerin karşısına aşırı demokrasi eğilimleri de sık sık çıkar. Komünist disipline, komünist eyleme uyamayan unsurlar daima aşırı demokrasi talebini ileri sürerler. Önderliğe güvensizliği yayarlar, yaymaya çalışırlar. Böyleleri sanırlar ki önderliği oluşturan kişilerin değişmesi ile yada sadece yaygın tartışma ortamı ile hareket içindeki, parti içindeki bütün yanlışlar, aksaklıklar düzelecektir. Elbetteki bazı hallerde önderliğin değişmesi, yaygın tartışma, hataların, aksaklıkların değişmesini, giderilmesini sağlar. Ama esas olan, harekete, partiye demokratik-merkeziyetçiliğin yerleşmesi, yani bütün hareketin partinin sürekli ortak eylemidir. Hareketin sağlıklılığının, devamlılığının başka bir şartı yoktur.

Demokratik-merkeziyetçilik yönteminin *proletarya partisinin* kuruluşundan önce harekete yerleşmesi özellikle önemlidir. Bu nedenle ülkemizde, devrimci pratiği-

mizde bu, önemle üzerinde durmamız gereken bir noktadır. Bugünden kadrolar arasında demokratik-merkeziyetçilik anlayışının doğru bir biçimde yerleşmesi yarın proletaryanın devrimci partisinin doğru bir işlerliğe sahip olmasını sağlayacaktır.

Yukarıda bahsettiğimiz birbiriyle çelişik iki eğilim de bugün kadrolar arasında gözlenebilir. Bir tarafta sorumlulukları kişilere indirecek kadar merkezi işlerlikler, öte yanda ise en geniş (bir başka deyişle en geveze) demokratik işlerlik atbaşı yanyana gidiyor. Bu her iki yanlış eğilimde proletaryanın devrimci siyasi partisinin oluşmasını geciktiriyor yada sağlıksız bir hale sokuyor. Sonuç olarak her ikiside devrime zarar veriyor.

Demokratik-merkeziyetçi işleyiş sadece *proletarya partisinde* değil, onun yan örgütlerinde de, diğer sınıfsal örgütlerde de uygulanması gereken bir yöntemdir. Proletaryanın devrimci partisinin olmadığı ülkemizde proletarya sosyalistleri yönetiminde bulundukları yada içinde çalıştıkları bütün yığın örgütlerinde veya oluşturacakları yığınsal örgütlerde daima demokratik-merkeziyetçi yöntemi egemen kılmaya çalışmalıdır. Ne liberalizm ne de hot-zotçu merkeziyetçilik. Proletarya demokrasisi ile merkeziyetçiliğin en uyumlu birleşimi. İşte bizim örgütlenmelerimizin işlerliğinin yöntem bu olmalıdır.

Demokratik-merkeziyetçiliğin tek başına, bir yöntem olarak, kabul edilmesi *yeterli değildir. Kişiler ve* hareket ne kadar samimi (!) bir biçimde bu yöntemi kabul ederse etsinler, eğer hareket organlara dayalı bir çalışma tarzı içinde değilse demokratik-merkeziyetçiliğin işlemesi mümkün değildir. Organların olmaması demokratik-merkeziyetçilik yönteminin hayata geçebileceği bir alanın olmaması demektir. Öyleyse samimi olarak demokratik-merkeziyetçilik yönteminin kabul edilmesi hareketin, partinin bütün çalışmalarının organları üzerinde inşa edilmesini gerektirir. Tersi, yöntemin sadece lafta kabulü demektir, samimiyetsizliktir.

Bolşevik örgütlenmesi RSDİP'nin II. kongresinde parti tüzüğünün birinci maddesindeki tartışmadan doğdu. Birinci madde için Lenin'in önerisi, marksist-leninist

parti anlayışının ve çalışma tarzının bir maddelik en iyi özetidir diyebiliriz. Lenin'in önerisindeki birinci madde parti çalışmasının organlara dayalı olmasının gerekliliğini en iyi bir biçimde vurgulamaktadır.

RSDİP'nin II. Kongresinde oportünizmin önerdiği ve kongrenin kabul ettiği madde şöyle: «RSDİP'nin üyesi, onun programını kabul eden, partiyi mali yönden destekleyen ve partinin örgütlerinden birinin gösterdiği yönde partiye kişisel yardımını düzenli olarak veren kişidir.» Lenin'in önerisi ise şöyle idi: «Parti üyesi, onun programını kabul eden ve partiyi hem mali yönden, hem de parti örgütlerinden birine kişisel katılmasıyla destekleyen kişidir.»

Bazıları için bu iki öneri arasındaki fark son derece az görünebilir. Hatta anlamsız görünebilir. Oysa durum böyle midir? Hayır. İki madde arasındaki o çok küçük, detay fark leninist örgütlenme ile oportünist örgütlenme arasındaki farktır. Nedir bu fark? Parti örgütlenmesinde yer alan her unsurun bir parti örgütünde, parti organında görev alması, bir parti organında yer almayan üyelerin (!) partide yerlerinin olmadığı Lenin'in tezidir, partinin bir sempatizanlar topluluğu olması ise oportünistlerin tezidir. Lenin'in anlatışıyla her sempatizan profesör, öğrenci yada grevci işçi, partiye aidat verdiği için, canı çektiği zaman parti için çalıştığı için parti üyesi olabilir mi, olamaz mı? Lenin kendi cevabını veriyor: Olamaz. Bir devrimcinin *proletarya partisi* üyesi olabilmesi için ilk şart partinin programını benimsemesidir. Ancak bu parti üyeliği için yeterli değildir. Programın kabulü marksizm-leninizmin kabul edilmesidir. Komünist olma arzusudur. Ama parti sadece marksist-leninistlerin, komünistlerin birliği değildir. Bundan daha ötede bir yapıdır. Komünistlerin eylem birliğidir. Eğer program düzenli bir biçimde her günkü çalışmalarla hayata geçirilmiyorsa, bu yönde bir çalışma yoksa, bu takdirde partinin hayatiyeti son bulur. Ve, eğer üye partinin her günkü çalışmalarına düzenli olarak katılmıyorsa bu takdirde böyle bir üyenin yaptığı sadece marksizm-leninizmi kabul etmek ama onu hayata geçirmemektir.

Bir organda yer almak, onun her günkü çalışmala-

rına katılmak yada canı istedikçe parti çalışmalarına «özgürce» katılmak, işte leninist parti ve çalışma tarzı anlayışı ile oportünist anlayış arasındaki fark budur.

Leninist parti anlayışına göre, her üye bir parti organında yer almalıdır. *Proletarya partisinin* üyesinin görevi bağlı olduğu parti organı aracılığı ile partinin düzenli çalışmalarına katılmaktır. Parti bütün üyelerini bir organ içinde görevlendirerek düzenli çalışmaya sokabildiği takdirde leninist parti anlayışına ulaşabilir. Böylelikle parti ile üye arasındaki, parti çalışması ile üyenin çalışması arasındaki en sağlam ilişki kurulmuş olur.

Bu tür parti örgütlenmesinin üye sayısının, hiç değilse başlangıçta, kabarık olmayacağı açıktır. Ancak bu tür bir örgütlenmenin sağlamlığı da açıktır. Bütün üyelerinin aktif olarak bütün vakitleri ile, ve bütün güçleri ile parti çalışmasına katıldıkları bir parti, üye sayısı az dahi olsa kendisinden çok daha fazla üyeye sahip ama üyeleri canları istedikçe parti çalışmasına katılan bir partiden daha güçlüdür. Buradaki sorun nicelik değil niteliktir. Parti organlarının en önemlisi şüphesiz *Parti Merkez Komitesidir*. Bütün partinin en yüksek otoritesi olan bu organ, oluşma aşaması dışında mutlaka partinin ortak iradesi ile seçilmelidir. Yani kongre ile.

Merkez Komitesi, partinin ve dolayısıyla sınıfın öncüsüdür. Partinin genel hattını, pratik mücadeledeki taktiklerini, Genel Kongre'de saptanan genel ilkeler ışığında saptar, sürdürür. Merkez Komitesinin, partinin en ileri unsurlarından oluşmasının gereği şüphesizdir.

Merkez Komitesi, bütün ülke çapında partiyi ve sınıfsal hareketi yönlendirebilmek için alt organlara sahiptir. (il veya bölge komiteleri) Bu alt organlar Merkez Komitesinin çalışmalarını kendi bölgeleri içinde yürütürler. Bir bölge komitesinin çalışma alanı bir merkezi şehir (politik, ekonomik yada ulaşım merkezi olması nedeniyle) ve çevresidir. Bu bölge içindeki partinin başıdır. Merkez Komitesi gibi, bölge komitesi de kendi altında başka alt komiteler, organlar oluşturmalıdır. Böylelikle komite çalışmalarını ve sorumluluğunu daha yaygınlaştırmış olacaktır. Örneğin bölge içindeki her şehir için, kırsal alanlar için ve büyük şehirlerin çeşitli bölgeleri

için birer alt komite oluşturulabilir. Daha aşağıya doğru aynı örgütlenme mantığı devam ettirilebilir.

Ancak leninist örgütlenme sadece bu salkım-saçak örgütlenmenin yaratılması değildir. Esas olan bu örgütlenmenin fonksiyonel olması ve ihtisaslaşmış profesyonel bir örgüt olmasıdır.

Komite (ister bir bölge komitesi isterse bir alt yada daha alt bir komite olsun) kendi çalışmasını alt organlar kurarak yayarken kendi altında ikinci bir tür organlar dizisi daha yaratmak zorundadır. İşte bu yapı leninist partiyi diğer partilerden esasta ayırır.

Her komite günlük işlerin yürütülmesinde profesyonellerden oluşan propaganda, ajitasyon, örgütlenme, dağıtım, yayın, sendika vs. gibi komitelere, organlara sahip olmalıdır. Bu organlarda yer alanlar bütün vakitleri ile parti çalışmasına katılan bir özel alanda ihtisaslaşmış ve o alanda çalışan üyelerdir. Partinin bel kemiği işte bu organlardır.

Bunun dışında komiteler üyelerinin yaşama alanlarını ve diğer nedenleri göz önüne alarak bütün üyelerini çeşitli alt komitelerde görevlendirmelidir. Aynı işyerinde çalışmak, aynı şehir, semt, mahalle, sokakta oturmak, aynı okulda, sınıfta oturmak vb. gibi ortak yanları olan üyeler bir organ etrafında toplanmalıdırlar. Komitenin görevi en kısa zamanda bu organların yapısını ve işlerliğini de kendi yapısına yükseltmektir. Yani bunları da profesyoneller örgütü haline sokmaktır.

Bu durumda Merkez Komitesinden başlayarak parti'nin bütün örgütlerinin görevi, parti çalışmasının düzenliliğini sağlayabilmek için örgütü profesyonelleştirmek ve yeni alt organlar yaratmaktır.

Bu yapıdaki bir partinin en temel örgütü fabrikalardaki komiteleridir. Fabrika komiteleri şüphesiz *proletarya partisinin* en önemli temel taşıdır.

Bütün alt ve üst komiteler arasındaki düzenli işlerlik rapor alış verişi ile sağlanır. Alt komiteler üst komitelere düzenli rapor vermekle yükümlüdür. Açıktır ki bu rapor alış verişinin olabilmesi için komitelerin düzenli çalışan, düzenli toplanan örgütler olmaları gerekmektedir. Genellikle, yanlış anlaşılan, yada daha doğrusu ek-

sik kavranan bir konu raporun sadece alt organ tarafından üst organa verilmesidir. Bu yetersizdir. Alt organlar kadar, üst organlar da alt organlara raporlar vermelidir. Bu raporlar hem o komitelerin çalışmalarını yansıtmalı hem de parti çalışmasının düzenliliğini sağlayacak güncel görevleri belirlemelidir.

Böylesi bir alış-veriş sağlanmadığı takdirde hem çalışmanın düzenliliği bozulacaktır, hemde demokratik-merkeziyetçilik işlemeyecektir. Parti ister legal, isterse illegal olsun, iki kongre arasında denetim böyle işleyecektir. Demokratik-merkeziyetçiliğin işlemesinin bir başka yanı ise bütün komitelerin iki üst komite ile doğrudan temaslarının sağlanabilmesidir. Ve fabrika komiteleri daima merkez komitesi ile doğrudan temas olanağına sahip olabilmelidir.

Proletarya partisi mevcut düzeni yıkmayı, mevcut devleti yıkmayı ve yeni bir düzeni, yeni türden bir devleti kurmayı amaçlayan bir sınıfın siyasi örgütüdür. Böyle bir amaca sahip olan bir partinin hangi «demokratik» ortam olursa olsun bütünüyle yasal (legal) olması mümkün değildir. Bu nedenle de *proletarya partisinin* sınırları daima legal (yasal) sınırların dışına taşar. Ancak *proletarya partisi* ülkedeki bütün legal olanakları da kullanır. *Proletarya partisinin* yeteneği legal (yasal) ve illegal (yasa dışı) çalışmayı uyum içinde, bazan birine, bazan diğerine ağırlık vererek yürütmesindedir.

Legal çalışmayı, yani yasaların tanıdığı sınırlar içindeki örgütlenmeleri kullanmayan, kullanamayan bir parti yeteneksiz, aciz bir örgüttür. Yada tam bir «sol» sapma içindedir.

Açık bir gerçektir ki legal olanakların kullanılabildiği bir çalışma partinin çalışma alanını genişletecektir. Bunun reddi, parti çalışmasının alanını daraltmaktan başka birşey değildir.

Sendikalar, dernekler, kooperatifler ve daha yüzlerce örgütlenme, ülkeden ülkeye değişmekle beraber yasaldır. Yani egemen sınıfların çizdiği sınırlar içindeki bu örgütleri kurmak, kurulu olanlar içinde çalışmak ve etkin hale gelerek kontrol etmek, işte bu yasal çalışmadır. İllegal çalışma ise ülkeden ülkeye değişen koşullar

içinde, egemen sınıfın izin vermediği örgütlenmelerin yasa dışı olarak kurulmasıdır. Bir ülkede sendikalar yasa dışı olabilir, bir başkasında ise sınıf esasına dayalı örgütlenme yani sadece sendikalar değil siyasi örgütlenme de bütünüyle yasadışı olabilir. Bir başkasında ise bütün bunlar yasal olabilir. Ancak daima, *proletarya partisi bir bütün* olarak yasa dışıdır.

Proletaryanın devrimci partisinin legal çalışmasının yaygınlığı, ülkedeki demokratik hakların sınırı ile paraleldir. Buradan çıkacak sonuç ise daha yaygın kitle çalışması için, veya bir başka deyişle, kitlelerle daha yaygın bir ilişkiler ağı için parti legal çalışma olanaklarını zorlamalıdır, yani, demokratik haklar için mücadele etmelidir.

Partinin her bir organı, komitesi, kendi çalışma alanı içindeki legal kitle örgütlerinde etkin olabilmek için çalışmalıdır. Bunun için özel bir çekirdek oluşturulmalı ve diğer olanaklarla desteklenen bu çekirdeğin legal kitle örgütünde etkin olabilmesi sağlanmaya çalışılmalıdır. Legalite ve illegalite konusunda özellikle revizyonizmin anlayışı en çok dikkat edilmesi gereken sapmalardan biridir. Revizyonizm iki farklı parti önerir. Legal parti ve illegal parti. Bu temelinden sakat olan bir anlayıştır. *Proletarya partisinin* iki farklı biçimi yoktur. Bir tek biçimi vardır ve o iki farklı çalışmayı, legal ve illegal bir arada yürütür. Ve parti çalışmasının esası, «en özgür» ülkelerde dahi daima legal ve illegal, başka bir deyişle; gizli ve açık çalışmanın, birlikte yürümesidir.

Yukarıdan beri demokratik-merkeziyetçiliğin ilkelerini ve organlara, komitelere dayalı çalışmanın temel ilkelerini anlatmaya çalıştık. Bu ikisinin birleşimi ve bu ikisinin legalite ve illegalite şartlarına uyumunun sağlanması *proletarya partisinin* çalışma tarzının bel kemiğidir. Ancak bu uyum sağlanabildiği takdirde demokratik-merkeziyetçi işleyiş parti içinde devamlı ve kalıcı olacaktır.

Bazıları demokratik-merkeziyetçiliğin legalite ve illegalite şartlarında birbirinden farklı olacağını söylerler. Gerçekte ise bu liberal yada despotik eğilimin kılıflanmış ifadesinden başka birşey değildir. Hemen kabul

etmek gerekir ki, açık çalışmanın şartlarının son derece zor olduğu ağır baskı dönemlerinde demokratik yan kısmi olarak zayıflayabilir. Ancak bu, dönemin şartlarının, yani gizlilik şartlarının, merkeziyetçiliği özel olarak gerektirmesinden dolayı değil, organlar arası alış-verişin, geniş toplantıların düzenlenmesinin şartlarının olmamasından veya daha zor olmasındandır.

Ancak organlara dayalı çalışma, komiteler arası ilişki sağlam esaslar üzerinde oturduğu takdirde bu türden aksaklıklarda büyük ölçüde ortadan kalkacaktır. Her üyesi bir parti biriminde, komitesinde görevli olan, bu komiteler arasında düzenli ve karşılıklı rapor alış-verişi olan bir partide, dönemin şartları ne olursa olsun demokratik-merkeziyetçilik sağlıklı bir biçimde işleyecektir. Böylesi bir çalışma içinde Merkez Komitesinden bir işyeri veya semt komitesine kadar bütün organlar, her önemli tartışmada, alt birimlerini tartışmaya ortak etmelidir.

Merkez Komitesi partinin hayatiyeti ile ilgili bir karar alırken, yada, *Komite* içinde önemli ve eşit oya (yaklaşık) sahip bir ayrılık varsa, Bölge komitelerinin de bu tartışmalarda temsil edilmesini, görüşlerini bildirmesini ve kararın oluşmasında katkıda bulunmasını sağlamalıdır. Aynı işlerlik bütün komitelerin çalışmalarında geçerlidir.

Dikkat edilmesi gereken bir başka nokta ise, Parti tahripçiliğine varmadıkça, ayrılıkların bastırılmamasıdır. Bir komitede, en önemli olarak da parti *Merkez Komitesinde* var olan bir farklı görüş şu yada bu biçimde bastırılmamalıdır. Farklılığı savunanlar görüşlerini savunabilmeli, kabul ettirebilmek için olanaklara sahip olmalıdırlar. Ancak bu ilke liberalizmin kabulü değildir. Aynı anda komite çalışmalarını düzenli olarak sürdürebilmelidir. Yani karar mekanizması çalışabilmelidir. Bu nedenle *Merkez Komitesi*, bölge komiteleri gibi organların iç uyumu sağlanmış birer «dar komiteye» (yürütme organına) sahip olmalıdır.

Parti çalışmasının düzenliliğinin sırrı herşeyden önce organlara dayalı ve bir profesyoneller örgütü olmasındadır. Kaydını yaptırmış, aday üyelik dönemini tamam-

lamış, parti programını kabul eden, partiye düzenli aidat veren, parti yayınlarına abone olan bütün üyelerin bir organ, komite içinde yer almasının anlamı nedir?

Herşeyden önce böyle bir yapı içinde olan bir üye günlük hayatının düzenli bir parçası olarak parti çalışmasına katılır. Görevi, eğer bir profesyonel devrimci ise, parti çalışmalarından birini yürütmektir. Bütün vaktini, bilgisini ve gücünü çalışmasına verir. Ajitasyon, propaganda, eğitim, yayın dağıtımı vb. gibi alanlardan birinde çalışmalıdır. Eğer üye sadece bir komitenin üyesi ise bir profesyonel değilse bu takdirde de kendi birimi içinde partinin günlük işlerini yürütür. Parti propaganda ve ajitasyonuna katılır, parti kampanyalarında yer alır, parti yayınlarını dağıtır, parti gösterilerinin örgütlenmesine katılır, vb. Esas olan, parti üyesinin düzenli ve günlük hayatın bir parçası, önemli bir parçası olarak parti çalışmalarına katılmasıdır.

Hergün önünde parti çalışmaları ile ilgili görevlerinin olması gerekir.

Bu noktada önümüze üyelerine günlük görevleri sergileyebilen, onlara yol gösterebilen bir partinin gerekliliği çıkar.

Siyasi mücadelenin biçimleri ve alanı sınırsız bir yaygınlığa sahiptir. Parti örgütünün siyasi çalışmasının olmadığı, olamadığı bir dönemin varlığı mümkün değildir. Parti her dönemde her şart altında günün özgün sorunlarından kalkarak kısmi veya genel kampanyaları, örgütlemek ve bütün teşkilatını bu kampanyalar çevresinde harekete geçirmek durumundadır.

Partinin bütün örgütleri, bütün o karmaşık örgüt ağı, yığınların günlük mücadelelerinin içinde olmalı, onlara mücadelelerinde yol gösterici olmalıdır. Günlük hayatın mücadelelerinin her biri genel siyasi mücadelenin bir parçası haline getirilmelidir. Ekonomik, demokratik bir talep geliştirilmeli, siyasi mücadeleye bağımlı kılınmalı ve onun bir parçası haline sokulmalıdır. İşte bu mücadele tarzı, parti örgütlerinin bütününün ve bütün üyelerin günlük görevlerini oluşturur. Programın ve *Merkez Komitesinin* genel strateji ve taktiklerinin ışığında günlük mücadelelerin içinde yer alınmalıdır.

Fakat partinin asıl görevi bu dağınık, kısmi günlük mücadeleleri birleştirmek ve güçlü siyasi kampanyalara çevirmektir. Ancak bunun sağlanabilmesi halinde kısmi mücadelelerin kalıcı başarısı sağlanabilir ve aynı zamanda parti örgütü düzgün işleyen, koordine çalışan ve bütün gücünü bir noktaya toplayabilen bir örgüt olacaktır. Gündelik kısmi mücadelelerin genel örgütlü bir mücadeleye dönüşebilmesi siyasi kampanyalarla mümkündür. Siyasi kampanyaların açılabilmesi ve bütün parti örgütlerinin bu siyasi kampanyalarda seferber edilebilmesi için herşeyden önce duyarlı bir merkezi örgüt gerekir. Yığınlar içinde erimiş, yığınların nabzını elinde tutan bir merkez, ancak böyle bir merkez, yığınları harekete geçirebilecek olan siyasi kampanyaları düzenleyebilir.

Siyasi kampanya, kısmi mücadelelerin birleştirilmesi ve genel siyasi mücadeleye bağlanması, onun hız ve güç kazanması açısından önemlidir. Ama önemi bununla sınırlı değildir. Genel siyasi kampanyaların bir başka önemi de parti örgütlerini, en küçük biriminden *Merkez Komitesine* kadar yığınlarla olan bağlarının güçlenmesi, mücadele içinde kazandığı deneylerin zenginleşmesidir. Siyasi kampanyaların bu niteliği de son derece önemlidir.

Siyasi bir kampanyanın yığınlar arasında tutunabilmesinin, yığınları şu veya bu ölçüde harekete geçirebilmesinin temel şartı hayatın günlük pratiğinden doğmasıdır. Genel siyasi kampanyanın çevresinde yoğunlaştırılacağı talep yığınların önünde duran, yığınların ulaşmaya çalıştığı ve yığınların uğrunda öne atılacağı canlı bir talep olmalıdır. Aksi taktirde genel siyasi bir kampanyanın başarısı mümkün değildir.

Şüphesiz parti herzaman genel siyasi bir kampanyayı açıp sürdürebilecek güçte değildir. Hiç değilse birbiri ardından siyasi kampanyalar yürütemiyebilir. Zayıftır. Ancak bu güçsüzlüğüne rağmen dahi *proletarya partisi* iyi örgütlenmiş bir propaganda ve ajitasyon ağına ne kadar dar olursa olsun sahipse, kendisi dışında gelişen olaylardan yararlanabilir. Bu, onun yukardan beri anlatmağa çalıştığımız örgütlenme biçimine çalışma

tarzı anlayışına bağlıdır.

Parti örgütleri ve partinin bütünü gelişen siyasi olaylardan yada önemli bir ekonomik olaydan anında yararlanmalı, ajitasyonunu ve propagandasını tek bir noktada yoğunlaştırmalı ve bütün örgütünü son neferine kadar ve bütün üyelerinin son enerjilerine kadar seferber etmelidir.

Partinin genel siyasi kampanyalarının bel kemiği ajitasyon ve propagandadır. Bütün parti örgütlerinin ajitatör ve propogandistleri var güçleriyle kampanyanın siyasi taleplerini öne sürerler. Parti küçük büyük var olabildiği bütün topluluklar içinde siyasi taleplerini yayar. Bütün parti örgütlenmesi sözlü ve yazılı olarak siyasi talepleri en geniş yığınlara iletlemeye çalışırlar.

Partinin öne sürdüğü siyasi taleplerin en geniş yığınlara taşınmasındaki en önemli araç parti yayınlarıdır. Bu açıdan, parti yayınları, parti örgütlerinin gerek günlük mücadeleleri için gerekse genel siyasi kampanyalar için son derece önemli silahlarıdır.

Gerek günlük mücadelelerin gerekse siyasi bir kampanyanın gözle görülebilir sonucu yığın hareketleridir. Parti bütün birimlerde yığınları harekete geçirmeye çalışmalıdır. Her türden direniş ve gösteri yapılan çalışmanın ulaşabildiği boyutları gösterir.

Bir işyerindeki, fabrikadaki günlük bir talep için başlatılan mücadelenin sonundaki oturma grevi, yürüyüş vb. gibi gösteri-direniş mücadelesinin vardığı en somut sonuçtur. Çeşitli toplantılar, gösteriler, kısacası bütün yığın hareketleri de genel siyasi kampanyanın sonuçlarıdır.

Mücadelenin bu aşaması, yani ajitasyon ve propagandayı izleyen yığın hareketi, parti için ajitatörlerin ve propagandistlerin yanı sıra bir başka çalışmayı yürütecek üyeleri, parti örgütlerine dayatır; örgütleyiciler.

Parti, herhangi bir günlük mücadeleyi yada siyasi kampanyayı başlatırken mutlaka onun eyleme döküleceği noktayı da en başından hesaplamak ve tedbirler almak zorundadır.

Parti gerek kendi düzenlediği, gerekse kendi dışında düzenlenen, ama içinde yer aldığı bütün toplantılarda ö-

ne sürdüğü taleplerin en geniş yığın tarafından benimsenmesini, hiç değilse en geniş azınlık tarafından benimsenmesini sağlamalıdır.

Uğrunda mücadeleye atılınılan her durumda partinin görevi yığın hareketlerinin düzenlenmesinden sonrada devam eder. Hatta bir anlamda tam da bu noktada başlar. Parti bir yandan verdiği mücadeleden her anlamda en zengin deneyleri çıkarmalı, bütün parti organları geçirdikleri deneyleri derlemeli ve üst komiteye raporlar halinde vermelidir. Bu görevlerden biridir. İkincisi ise geçirilen mücadele içinde öne çıkan, sivrilen bütün unsurlar parti çevresinde toparlanmalı, partiye kazanılmalıdır. Kısacası parti aday üyeleri, üyeleri haline getirilmelidir. Nispeten durgun olan bu dönemde parti örgütlenmesinin eğitim, vb. gibi organları daha aktif hale geleceklerdir. Ve parti komiteleri yeni kazanılan bu unsurları derhal örgütlemeli, partinin günlük düzenli mücadelesine katmalıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi esas olan, söz konusu genel bir kampanya ise parti merkezinin, günlük bir talep için ise bölgedeki birimin, yığının talebini doğru kavraması ve biçimlendirmesidir. Bu önderliğin gücü ve sağlamlığıdır ve ancak önderliğin gerçekten emekçi halk arasında erimiş olması ile en doğru biçimde gerçekleşebilir. Uğrunda mücadele edilecek taleplerin saptanmasını, taleplerin yığına iletilmesi izleyecektir. Parti merkezi, parti yayınları aracılığı ile kampanyanın genel hedeflerini ve taleplerini duyurur. Aynı anda da bütün parti örgütünü kampanyanın yürütülmesi için harekete geçirir. Böylece ajitasyon ve propaganda faaliyeti başlar.

Sözlü ajitasyon ve propagandanın yanı sıra kampanya boyunca yazılı ajitasyon ve propaganda da yürütülür. Çeşitli bildiriler ve afişler ve parti basını bunun araçlarıdır. Ve bütün bu yazılı propaganda ve ajitasyon malzemesinin en geniş emekçi yığınlara ulaşabilmesi de gene sağlam örgütlenmiş dinamik ve ihtisaslaşmış bir parti yapısını gerektirir. Afişlerin asılacağı bildirilerin dağıtılacağı bölgelerin seçiminden afişlerin-bildirilerin, gazetelerin önce parti örgütleri içinde, daha sonrada yığınlara dönük olarak dağıtılması, bütün bunların aksak-

sız, düzenli, süratli bir biçimde olması ancak iyi örgütlenmiş bir parti yapısıyla mümkündür.

Yayınlanan bir bildirinin, gazetelerin en kısa zamanda en geniş alana, en geniş yığınlara ulaştırılabilmesi bu çalışma için özel olarak örgütlenmiş birimlerin varlığı ile mümkündür. Aynı şekilde afişlerin dağıtılması ve asılması da özel bir örgütlenmeyi gerektirir.

Özellikle yeni bir partinin, yani proletarya arasında henüz kökleşememiş bir partinin siyasi kampanyalarının esas olarak proletaryaya dönük olması kaçınılmazdır. Parti başlattığı ve sürdürdüğü kampanyaları esas olarak proletarya arasında yürütmelidir. Bu nedenle bildiri ve gazetelerin dağıtımında afişlemede dikkat edilmesi gereken nokta en geniş proleter yığınına en uygun biçimde hitap edebilmek olmaldır. Her türden yazılı propaganda malzemesinin fabrikaların içinde ve önünde proleterlerin toplu bulundukları bölgelerde, yerlerde dağıtılması gerekir. Proletarya arasında henüz güçlenememiş bir hareketin önemli görevidir bu. Öte yandan, kampanyanın somut sonucu olacak olan gösterilere en çok sayıdaki proleterin katılmasını da sağlamak gerekir. Esas olan ise fabrikaların, daha da önemli olarak büyük, etkin fabrikaların kampanyaya katılması sağlanmalıdır. Bu ise ancak fabrikaların örgütlenmesini, genel örgütlenmenin temeli olarak gören bir parti için mümkündür. O da leninist *proletarya partisidir.*

Partinin bütün örgütlenmesinin temel taşları fabrikalar ve fabrikalardaki komiteler olmalıdır. *Proletarya partisi* sınıfın örgütlenmesini en sağlam ve en güçlü bir biçimde en kolay fabrika, işyeri esasına göre yapacaktır.

Fabrikalardaki örgütlenme tarzı, partinin genel örgütlenme tarzının bir devamıdır. Bir parti komitesinin en küçük ve aynı zamanda temel öğesidir. Başka bir deyişle fabrika komiteleri partinin çekirdek örgütlenmesidir. Yeni bir parti için bir anda bütün fabrikalarda ya da çok sayıda fabrikada örgütlenmek elbetteki mümkün değildir. Bu bir güç, beceri, deney ve örgütlü yapı sorunudur.

Ama parti gücü, deneyi ile örgüt yapısı nekadar zayıf ve deneysiz olursa olsun fabrikalarda örgütlenmek

için olanca gücü ile çalışmak zorundadır. İlk örgütlenmesi gereken fabrikalar şüphesiz büyük, etkin fabrikalardır. Zaten bu iki nitelik genellikle iç içedir. İstisnai durumlar dışında, büyük fabrikalar bütün çevrelerinde etkin olan fabrikalardır. Böylesi fabrikaların giriştiği her eylem, yaptığı her iş çevresindeki küçük, orta fabrikaları da etkiler. Onları da peşinden sürükler. Gerek dünya devrimci pratiği gerekse ülkemizdeki proletarya hareketi bu genel doğrunun sayısız örnekleri ile doludur.

Proletarya partisi üç ve daha çok üyeye sahip olduğu bütün fabrikalarda derhal komitesini kurmalı ve parti üyelerini derhal aktif mücadeleye sokmalıdır. Komite günlük yaşamın en önemli ve vazgeçilmez parçası olarak fabrika içinde parti çalışmasını yürütmeli parti hayatının bütün gereksinmelerini karşılamalıdır.

Sistemli bir ajitasyon ve propaganda fabrika komitesinin ilk ele alacağı sorundur. Parti yayının dağıtılması bu sorunun bir parçasıdır. Komitenin etkinleşmesi, yeni üyeler kazanmasıyla birlikte ajitasyon ve propaganda için, yayın dağıtımı için yeni organlar oluşturulacaktır. Bunu eğitim, özel görevler vb. gibi, parti çalışmasının gerektirdiği çeşitli ihtisaslaşmış organlar giderek fabrikanın her bir birimi için yeni organlar izleyecektir.

Partinin her türden yayını bütün parti örgütlenmeleri için en önemli silahtır. İyi kullanılabildiği ölçüde bu silah partinin günlük ve genel mücadelesinin en temel ajitatörü, propagandisti ve örgütleyicisi olacaktır. Yani vazgeçilmez bir silah olacaktır.

Parti yayınlarının temel görevi parti haberleşmesini sağlamaktır. Çeşitli bölgelerin kısmi mücadelelerini birleştiren genel mücadele ilkelerini, taleplerini geniş yığınlara sistemli olarak ulaştıran araçlardır. Propaganda ve ajitasyonun yanı sıra kısmi mücadeleleri birleştirmesi, buralarda edinilen deneyleri de birleştirmesini ve genel sonuçlar çıkarmasını getirir ki bir anlamda önemli bir örgütleyicilik görevine sahiptir.

Parti örgütleri yayınların dağıtımları için özel bir örgütlenmeye sahip olmalıdır. En kısa zamanda ve en sistemli bir biçimde yayının parti içindeki ve parti dışı yığınlara ulaşması için özel bir dağıtım örgütü. Bu

örgüt aynı zamanda gazetenin haber ağını da oluşturacaktır. Esas olarak bütün parti, parti yayınları için birer muhabirdirde. Ama bu haberlerin gazete merkezine ulaşmasının aracı gazetenin dağıtım örgütüdür.

Proletarya partisinin basını, en kararlı bir biçimde proletaryanın çıkarlarını savunmak, kurtuluşun kendi ellerinde olduğunu anlatmakla yükümlüdür.

Yayının partiye dönük bu görevlerine karşı, partinin her bir organının ve bütün üyelerinin partiye dönük görevleri ise şunlardır:

Bir parti üyesi, parti yayınını her an dikkatle izlemeli, onun genel propaganda ve ajitasyonunu yeni araçlarla bildiri, afiş veya sözlü olarak daha geniş yığınlara iletmelidir. Ayrıca parti yayınlarının daha geniş yığınlara iletilmesi de bütün partiye bağlı unsurların önde gelen görevidir.

Parti yayınları, çok zaman partinin önüne önemli maddi güçlükler çıkarır. Partinin bu güçlüğü yenmesinin tek yolu üyelerinin yapacağı katkılardır. Bütün parti örgütleri ve üyeleri canla başla ve en fedakarca parti basınını maddi olarak desteklemelidir.

Parti yayınlarının propagandası da parti örgütlerinin ve bütün üyelerinin günlük görevlerinden biridir. Her fırsatta parti yayınları tanıtılmalı, propagandası yapılmalıdır.

Mücadele içinde ve genel siyasi kampanyalar boyunca partinin en önemli silahlarından biri olan böylesi dönemlerde yığınlara daha geniş ulaşan parti yayınları, bu kampanyalar boyunca, kampanyaların hemen ardından yığınlara en geniş bir biçimde tanıtılmalıdır. Özel görevli organların yapacağı bu çalışma, her türlü direnişte ve kitle gösterisinde de sürdürülmelidir. Siyasi ilginin yükseldiği her olayda, grevde, direnişte, seçimlerde parti yayınlarının özel olarak tanıtılması geniş ilgi toplayacaktır, bu tanıtma çalışması ile birlikte bu çalışmayı yürütmekle görevli organlar yığınlar arasında parti yayınlarına bağış, abone de toplamalıdır.

(Devamı 11. sayfada)